

6331 Sayılı Kanun'da İş Güvenliği Uzmanlığı: Nitelikleri, Görevlendirilmeleri ve Yetkilendirilmeleri

Occupational Safety Experts in the Law No 6331: Qualifications, Assignments and Authorizations

İlknur KILKIŞ

Prof. Dr., Uludağ Üniversitesi, İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi, Çalışma Ekonomisi ve Endüstri İlişkileri Bölümü

Yusuf ALPER

Prof. Dr., Uludağ Üniversitesi, İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi, Çalışma Ekonomisi ve Endüstri İlişkileri Bölümü

Ocak 2015, Cilt 5, Sayı 1, Sayfa 32-67
January 2015, Volume 5, Number 1, Page 32-67

P-ISSN: 2146 - 4839

E-ISSN: 2148-483X

2015/1

www.sgd.sgk.gov.tr

e-posta: sgd@sgk.gov.tr

Yazılar yayınlanmak üzere kabul edildiği takdirde, SGD elektronik ortamda tam metin olarak yayımlamak da dahil olmak üzere, tüm yayın haklarına sahip olacaktır. Yayımlanan yazılardaki görüşlerin sorumluluğu yazarlarına aittir. Yazı ve tablolardan kaynak gösterilerek alıntı yapılabilir.

If the manuscripts are accepted to be published, the SGD has the possession of right of publication and the copyright of the manuscripts, included publishing the whole text in the digital area.

Articles published in the journal represent solely the views of the authors.

Some parts of the articles and the tables can be cited by showing the source.

Cilt : 5 - Sayı : 1 - Yıl : 2015 / Volume : 5 - Number : 1 - Year : 2015

Sahibi / Owner of the Journal

Sosyal Güvenlik Kurumu Adına / On behalf of the Social Security Institution

Cevdet CEYLAN (Kurum Başkan Yardımcısı / Deputy President of the Institution)

Sorumlu Yazı İşleri Müdürü / Responsible Publication Manager

Mehtap ALTINOK

Yayın Kurulu / Editorial Board

Cevdet CEYLAN

Harun HASBİ

Erdoğan ÜVEDİ

Mürsel BAKİ

Ahmet Yalçın YALÇINKAYA

Editörler / Editors

Doç. Dr. Erdem CAM

Selda DEMİR

Asuman KAÇAR

Onur ÖZTÜRK

Yayın Türü: Uluslararası Süreli Yayın / *Type of Publication: Periodical*

Yayın Aralığı: 6 aylık / *Frequency of Publication: Twice a Year*

Dili: Türkçe ve İngilizce / *Language: Turkish and English*

Basım Tarihi / Press Date: 23.03.2015

Sosyal Güvenlik Dergisi (SGD),

TUBİTAK ULAKBİM - TR

ASOS INDEX - TR

DOAJ - SE

EBSCO HOST - US

INDEX COPERNICUS INTERNATIONAL - PL tarafından indekslenmektedir.

Journal of Social Security (SGD), has been indexed by

TUBİTAK ULAKBİM - TR

ASOS INDEX - TR

DOAJ - SE

EBSCO HOST - US

INDEX COPERNICUS INTERNATIONAL - PL

SGD Sosyal Güvenlik Dergisi

Tüm hakları saklıdır. Bu Dergi'nin tamamı ya da Dergi'de yer alan bilimsel çalışmaların bir kısmı ya da tamamı 5846 sayılı Yasa'nın hükümlerine göre Sosyal Güvenlik Kurumu Başkanlığının yazılı izni olmaksızın elektronik, mekanik, fotokopi ya da herhangi bir kayıt sistemiyle çoğaltılamaz, yayımlanamaz.

Tasarım / Design: Aren Reklam ve Tanıtım / Ankara 0.312 430 70 81 • www.arentanitim.com.tr

Basım Yeri / Printed by: EPA-MAT Matbaacılık / Ankara

İletişim Bilgileri / Contact Information

Ziyabey Caddesi No: 6 Balgat / Ankara / TURKEY

Tel / Phone: +90 312 207 88 91 – 207 87 70 • Faks / Fax: +90 207 78 19

Erişim: www.sgd.sgk.gov.tr • e-posta: sgd@sgk.gov.tr

ULUSLARARASI DANIŐMA KURULU / INTERNATIONAL ADVISORY BOARD

Professor Yener ALTUNBAŐ
Bangor University – UK

Professor Jacqueline S. ISMAEL
University of Calgary – CA

Professor zay MEHMET
University of Carleton – CA

Professor Allan MOSCOVITCH
University of Carleton – CA

Professor Mark THOMPSON
University of British Columbia – CA

Asst. Prof. Sara HSU
State University of New York – USA

Asst. Prof. C. Rada Von ARNIM
University of Utah – USA

ULUSAL DANIŐMA KURULU / NATIONAL ADVISORY BOARD

Prof. Dr. Ahmet Cevat ACAR
Türkiye Bilimler Akademisi

Prof. Dr. Mustafa ACAR
Aksaray Üniversitesi

Prof. Dr. rsan AKBULUT
TODAİE

Prof. Dr. Levent AKIN
Ankara Üniversitesi
Hukuk Fakültesi

Prof. Dr. Yusuf ALPER
Uludağ Üniversitesi
İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi

Prof. Dr. Faruk ANDAÇ
Çağ Üniversitesi
Hukuk Fakültesi

Prof. Dr. Kadir ARICI
Gazi Üniversitesi
Hukuk Fakültesi

Prof. Dr. Onur Ender ASLAN
TODAİE

Prof. Dr. Berrin Ceylan ATAMAN
Ankara Üniversitesi
Siyasal Bilgiler Fakültesi

Prof. Dr. Hayriye ATİK
Erciyes Üniversitesi
İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi

Prof. Dr. Zakir AVŐAR
Gazi Üniversitesi
İletifim Fakültesi

Prof. Dr. Selda AYDIN
Gazi Üniversitesi
İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi

Prof. Dr. Ufuk AYDIN
Anadolu Üniversitesi
Hukuk Fakültesi

Prof. Dr. Remzi AYGÜN
Gazi Üniversitesi
Tıp Fakültesi

Prof. Dr. Abdurrahman AYHAN
Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi
İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi

Prof. Dr. Mehmet BARCA
Yıldırım Beyazıt Üniversitesi
İŞletme Fakültesi

Prof. Dr. Vedat BİLGIN
Gazi Üniversitesi
İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi

Prof. Dr. NrŐen CANIKLİOĐLU
Marmara Üniversitesi
Hukuk Fakültesi

Prof. Dr. Fevzi DEMİR
YaŐar Üniversitesi
Hukuk Fakültesi

Prof. Dr. A. Murat DEMİRCİOĞLU
Yıldız Teknik Üniversitesi
İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi

Prof. Dr. Üstün DİKEÇ
Emekli ğretim yesi

Prof. Dr. Ömer EKMEKÇİ
İstanbul Üniversitesi
Hukuk Fakültesi

Prof. Dr. Skran ERTÜRK
Dokuz Eylül Üniversitesi
Hukuk Fakültesi

Prof. Dr. Mehmet Vedat GÜRBÜZ
Yıldırım Beyazıt Üniversitesi
İnsan ve Toplum Bilimleri Fakültesi

Prof. Dr. Ali GÜZEL
Kadir Has Üniversitesi
Hukuk Fakültesi

Prof. Dr. Alpay HEKİMLER
Namık Kemal Üniversitesi
İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi

Prof. Dr. Oğuz KARADENİZ
Pamukkale Üniversitesi
İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi

Prof. Dr. Trksel KAYA BENGŐHIR
TODAİE

Prof. Dr. AŐkın KESER
Uludağ Üniversitesi
İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi

Prof. Dr. Cem KILIÇ
Gazi Üniversitesi
İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi

Prof. Dr. Ali Rıza OKUR
Yeditepe Üniversitesi
Hukuk Fakültesi

Prof. Dr. Serdar SAYAN
TOBB Ekonomi ve Teknoloji ni.
İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi

Prof. Dr. Ali SEYYAR
Sakarya Üniversitesi
İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi

Prof. Dr. Ali Nazım SZER
YaŐar Üniversitesi
Hukuk Fakültesi

Prof. Dr. Sarper SÜZEK
Atılım Üniversitesi
Hukuk Fakültesi

Prof. Dr. Müjdat ŐAKAR
Marmara Üniversitesi
İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi

Prof. Dr. Erol ŐENER
Yıldırım Beyazıt Üniversitesi
Tıp Fakültesi

Prof. Dr. Zarife ŐENOCAK
Ankara Üniversitesi
Hukuk Fakültesi

Prof. Dr. Savaş TAŐKENT
İstanbul Teknik Üniversitesi
İŞletme Fakültesi

Prof. Dr. Mehtap TATAR
Hacettepe Üniversitesi
İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi

Prof. Dr. Sabri TEKİR
İzmir Üniversitesi
İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi

Prof. Dr. Aziz Can TUNCA Y
BahçeŐehir Üniversitesi
Hukuk Fakültesi

Prof. Dr. M. Fatih UŐAN
Yıldırım Beyazıt Üniversitesi
Hukuk Fakültesi

Prof. Dr. Özlem zdemir YILMAZ
Ortaođu Teknik Üniversitesi
İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi

Doç. Dr. Tamer AKSOY
TOBB Ekonomi ve Teknoloji ni.
İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi

Doç. Dr. Süleyman BAŐTERZİ
Ankara Üniversitesi
Hukuk Fakültesi

Doç. Dr. Hediye ERGIN
Marmara Üniversitesi
İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi

Doç. Dr. Orhan FİLİZ
Polis Akademisi

Doç. Dr. Engin KŐKKAYA
Ortaođu Teknik Üniversitesi
İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi

Doç. Dr. Adil ORAN
Ortaođu Teknik Üniversitesi
İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi

6331 Sayılı Kanun'da İş Güvenliği Uzmanlığı: Nitelikleri, Görevlendirilmeleri ve Yetkilendirilmeleri*

Occupational Safety Experts in the Law No 6331: Qualifications, Assignments and Authorizations

İlknur KILKIŞ*

Yusuf ALPER**

ÖZ

6331 sayılı İş Sağlığı ve Güvenliği Kanunu ile Türkiye’de yeni bir dönem başlamıştır. Çalışan sayısına bakılmaksızın bütün işyerlerinin iş sağlığı ve güvenliği hizmetleri kapsamına alınması ve bu hizmetlerin iş güvenliği uzmanları ve işyeri hekimleri gibi profesyonellerce yerine getirilecek olması bu yeniliklerin başında gelmektedir. 6331 sayılı Kanun ile getirilen yeniliklerin hayata geçirilmesinde ve İSG hizmetlerinde etkinliğin sağlanmasında kilit değişkenlerden biri iş güvenliği uzmanlığıdır. Kanun iş güvenliği uzmanı olma sürecine büyük önem vermiş, özel eğitim alma ve Bakanlıkça gerçekleştirilecek merkezi sınavda başarılı olma şartlarını aramıştır. Türkiye’de işyerlerinin çok sayıda ve küçük ölçekli olması ve Kanun’un hemen uygulanması halinde ihtiyaç duyulan sayıda iş güvenliği uzmanının olmaması sebebiyle 6331 sayılı Kanun’un bazı hükümleri kademeli olarak yürürlüğe konulmuştur. Ancak, yürürlük tarihinin ertelenmesi ne kadar doğru ise sayısal olarak iş güvenliği uzman açığını gidermek için adeta bir “panik havası” içinde iş güvenliği uzmanı olma şartlarının değiştirilmesi de o kadar hatalı olmuştur. Özellikle herhangi bir mesleki tecrübe ve eğitim şartı aranmaksızın yalnızca belirli alanlarda bir lisans eğitimini tamamlamış olma ve “belirli süre sigortalı olma” şartları ile binlerce kişinin bir sınavla, mesleğin zirvesi sayılan “A sınıfı” belge almalarına imkan verilmesi, İSG uygulamalarını uzun süre olumsuz sonuçları ile karşılaşılabilecek bir noktaya getirmiş, 6331 sayılı Kanunla başlayan “yeni dönem” anlamını kaybetmiş görünmektedir.

Anahtar Sözcükler: İş güvenliği uzmanı, uzmanlık belgesi, sınıflararası yükseltme, iş güvenliği uzmanı görevlendirme, yetkilendirme

ABSTRACT

In Turkey new era has begun with The Law no 6331 on Occupational Health and Safety. All workplaces are into the scope of the Law regardless of the number of employees and assigning the tasks of occupational health and safety to professionals such as occupational safety specialists and on-site doctors are the most important innovations with it. One of the key variables, to implementation The Law no 6331 and ensuring the effectiveness of OHS services, is occupational health and safety specialists and The Law attaches great importance to the process of becoming an occupational safety specialist and requires special training and achievement in the central exam. Some of the articles from The Law no: 6331 has implemented in stages in turkey regard to present adequate numbers of occupational safety specialists are less according to workplaces are small scaled and the number of these places are excessive. However, as these stages are considering accurate, changing the requirements of becoming occupational safety specialists in a “panic” is inaccurate. The “New Era”, begun with Law no 6331, has lost its meaning and came to a point that will be faced negative results in log term by especially with only completed a bachelor’s degree in specific studies and “certain period of time in insured work” terms and conditions, regardless any professional experience and education requirements, thousands of people become an A Level Occupational Health and Safety Specialist (counted “occupational summit”) with an exam.

Keywords: Occupational safety specialist, specialist certificate, promotion among classes, occupational safety specialist appointments

* Prof. Dr., Uludağ Üniversitesi, İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi, Çalışma Ekonomisi ve Endüstri İlişkileri Bölümü
ilknurkilkis@gmail.com

** Prof. Dr., Uludağ Üniversitesi, İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi, Çalışma Ekonomisi ve Endüstri İlişkileri Bölümü
alper Yusuf@gmail.com

* Bu çalışma, büyük ölçüde Sosyal Güvenlik Dergisi’nde (Temmuz 2014, Cilt-4, Sayı-2) “Occupational Safety Experts in the Law No 6331: Qualifications, Assignments and Authorizations” başlığıyla İngilizce olarak yayınlanan makalenin 6552 sayılı Kanunla getirilen değişiklikler ve TBMM’ne sevk edilerek yasalaşması beklenen Kanun tasarısında yer alan son düzenlemeler de dikkate alınarak güncellenmesi ile Türkçe olarak hazırlanmıştır.

GİRİŞ

6331 sayılı Kanun ile Türkiye'de İş Sağlığı ve Güvenliği (İSG) uygulamaları yeni bir döneme girmiştir. Kanun İSG ile ilgili sorunların çözümüne yönelik çok sayıda yeni ve olumlu düzenlemeler getirmiştir. Bu yeniliklerden biri de İSG hizmetlerinin sahada bu işle görevlendirilen uzman İSG profesyonelleri tarafından yerine getirilmesine verilen önemdir. Gerçekten Kanun, geçmiş dönemlerdeki düzenlemelerin çok ötesinde İSG profesyonelleri ile ilgili olarak; tanım, görev ve yetkileri, çalışma şartları ve belirlenme süreci ile ilgili düzenlemelere büyük önem vermiştir. 6331 sayılı Kanun'la beklenen iyileşmelerin önemli bir kısmı bu profesyonellerin görevlerini layıkıyla yerine getirmeleri ile mümkün olabilecektir.

Bu çalışmada;

6331 sayılı Kanun öncesi ve sonrası dönemde İSG profesyonellerinden iş güvenliği uzmanlarının nitelikleri, görevlendirilme ve yetkilendirilme süreçleri ele alınmıştır. Bu amaçla iş güvenliği uzmanlarının tanımı, işverenlerin iş güvenliği uzmanı görevlendirme yükümlülüğündeki değişiklikler ve nihayet iş güvenliği uzmanlarının yetkilendirilme sürecinde aranan şartlar, özellikle sınav süreci incelenmiştir. Özellikle Kanun'un ilk uygulama yıllarında, işyerlerinin sayıca çok, iş güvenliği uzmanlarının da yetersiz olduğu tespitinden hareketle ortaya çıkabilecek sorunları gidermek için

- İş güvenliği uzmanı olabilme şartlarında yapılan değişiklikler ile
- Yeterlilik ve belgelendirme sınavında yapılan değişiklikler,

ele alınmış ve gelecekte 6331 sayılı Kanun'dan beklenen olumlu sonuçları akamete uğratabilecek nitelikte olduğu düşünülen bu değişiklikler üzerinde durulmuştur.

I- İŞ GÜVENLİĞİ UZMANLARININ NİTELİKLERİ

İSG konusu dayanağını Anayasa'dan alan yaşam, sağlık ve çalışma hakları ile doğrudan ilintilidir ve bu nedenle de önemlidir. Bugüne kadar çıkarılmış tüm İş Kanun'ları başta olmak üzere sosyal hukukla ilgili değişik Kanunlarda İSG'ne ilişkin hükümlere yer verilmiş ve ikincil mevzuatlarla da zengin bir yasal çerçeve oluşturulmuştur. Özellikle

1475 sayılı İş Kanunu'na dayalı olarak 1973 yılında çıkarılan 520 maddelik İş Sağlığı ve Güvenliği Tüzüğü, içerdiği ayrıntılı hükümlerle bu alana verilen önemi gösteren en güzel örnektir. Zaman içinde Avrupa Birliği (AB) yönergelerinde ve Uluslararası Çalışma Örgütü (ILO) sözleşmelerinde *pro-aktif yaklaşımın* benimsenmesine yönelik anlayış değişikliği, Türk mevzuatında da bir takım değişikliklerin yapılmasını zorunlu kılmıştır¹. Risklerin önceden belirlenmesini, önlem alınarak uygulanmasını ve denetimini ifade eden bu yeni yaklaşım, işyerlerinde İSG Profesyonellerinin uzman olarak görevlendirilmesi gereğini ortaya çıkarmıştır. AB yönergeleri ve ILO Sözleşmelerinde iş güvenliği uzmanlarının niteliklerine yönelik ayrıntılı düzenlemeler yer almamakla birlikte; *işletmelerin hacmi ve faaliyetlerinin niteliği* göz önüne alınarak risklerin önlenmesi konusunda işletme içinden veya dışından *gerekli ehliyete sahip kişilerin yetkilendirilmesi* ve bu hususta yapılacak düzenlemelerde ülkelerin serbestliği, ortak noktaldır.

A-6331 Sayılı İş Sağlığı ve Güvenliği Kanunu Öncesi Dönemde İş Güvenliği Uzmanlığı

Türkiye’de ilk kez 2003 yılında çıkarılan 4857 sayılı İş Kanunu ile “*sanayiden sayılan, devamlı olarak en az 50 işçi çalıştıran ve altı aydan fazla sürekli işlerin yapıldığı işyerlerinde iş güvenliği ile görevli mühendis veya teknik eleman görevlendirilmesi yükümlülüğü*” getirilmiştir (4857/md.82). Kanun’da doğrudan bir tanımı yapılmayan *iş güvenliği uzmanı* terimine ise *ilk kez 20.01.2004 tarihli Yönetmelikte*² yer verilmiştir. Bu tarihten sonra yapılan tüm düzenlemelerde iş güvenliği uzmanı unvanı kullanılarak meslek gruplarının sayılması, mevzuatımızda iş güvenliği uzmanlığının bir üst terim olarak benimsendiğini göstermektedir (Demircioğlu, 2006:113).

İş güvenliği uzmanı olarak görev yapabilecek kişilerin niteliklerinde dönemler itibariyle yapılan değişiklikler, Tablo 1’den de görülebileceği gibi, aşağıdaki şekilde gerçekleşmiştir.

2004 yılında çıkarılan Yönetmelikte *İş Güvenliği Uzmanı* olarak görev yapacak kişilerin “*Bakanlık tarafından sertifikalandırılmış, iş güvenliği ile görevli mühendis veya teknik eleman*” olması koşulu getirilmiştir.

- 1 Türkiye’nin AB’ye adaylık sürecinde hazırlanan 2002 ve 2003 yılları ilerleme raporları ve onaylanan 155-161 sayılı ILO Sözleşmeleri.
- 2 İş Güvenliği ile Görevli Mühendis veya Teknik Elemanların Görev, Yetki ve Sorumlulukları ile Çalışma Usul ve Esasları Hakkında Yönetmelik (RG 20.01.2004; 25352).

Bu koşul gereği iş güvenliği uzmanı olabilmek için; üniversitelerin belirli bölümlerinden mezun olmak ve Bakanlıkça verilen iş güvenliği sertifikasına sahip olmak gerekmektedir. Bu kişiler her ne kadar teknik anlamda belli bir temele sahip olsalar da iş güvenliği uzmanlığı büyük oranda tecrübe isteyen ve branşın önem taşıdığı bir meslektir. Bu hususta Yönetmeliğin 15. maddesinde **“görevlendirilecek iş güvenliği uzmanlarının, işyerinde yapılan esas işin niteliğine uygun meslekten olmasına özen gösterilmesi”** ne ilişkin hüküm çok isabetli bir düzenleme olmuştur. Diğer taraftan, belirli bölümlerden mezun olmaya ilişkin hüküm öğretide, kapsamın sınırlandırılmasının mevzuattaki görevlerle bağdaşmadığı ve amaca uygun olmadığı yönünden eleştirilmiştir (Demircioğlu, 2006:114-115). Nitekim 28.03.2006 tarihli Danıştay kararında da Kanun'da yer almayan hususların³ yönetmelikle düzenlendiği gerekçesiyle başta iş güvenliği uzmanlığı, eğitimi ve sertifikalandırılması olmak üzere yönetmelik maddelerinin büyük bir bölümü iptal edilmiştir.

Danıştay'ın iptal kararı üzerine 15.05.2008 tarihli 5763 sayılı Kanun ile İş Kanunu'nun iş güvenliği ile görevli mühendis veya teknik eleman çalıştırılmasına ilişkin hükmü (4857/md.82) yürürlükten kaldırılmış, 81.maddesinde yapılan değişiklikle⁴ **iş güvenliği uzmanı terimi İş Kanunu'nda ilk kez kullanılmıştır.**

Bu değişikliklerden hareketle işyeri hekimliği ile iş güvenliği uzmanlığına ilişkin düzenlemeleri tek yönetmelikte birleştiren 15.08.2009 tarihli **Yönetmelik⁵** çıkarılmıştır. Yönetmeliğe göre **iş güvenliği uzmanı** olarak görev yapabilecek kişiler **Genel Müdürlük tarafından yetkilendirilen mühendis veya teknik elemanlardır.** Bu düzenlemede geçmişten farklı olarak Mühendislik Fakültelerinin tüm bölümlerinden mezun olanlara iş güvenliği uzmanı olma yolu açılmıştır. Buna karşılık mimarlık bölümü mezunları, 2004 yılında çıkarılan yönetmelikte mühendis başlığı altında

3 İş güvenliği uzmanı kavramının kanunda kullanılmadığı ve iş güvenliği uzmanı eğitimini vermesi konusunda Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı ile bu Bakanlığa bağlı Çalışma ve Sosyal Güvenlik Eğitim ve Araştırma Merkezine (ÇASGEM) yetki tanınmadığı gerekçeleri ile söz konusu maddeler iptal edilmiştir. http://www.tmmob.org.tr/resimler/ekler/35f1705de835d7c_ek.pdf?tipi=15&turu=H&sube=0

4 İşverenlerin “iş güvenliği uzmanı” görevlendirme yükümlülüğü açıkça ifade edilmiş ve iş güvenliği uzmanı görevlendirmede “altı aydan fazla sürekli işlerin yapıldığı işyeri” olma koşulu kaldırılmıştır.

5 İşyeri Sağlık ve Güvenlik Birimleri ile Ortak Sağlık ve Güvenlik Birimleri Hakkında Yönetmelik (RG, 15.08.2009; 27320).

iş güvenliği uzmanı olabilecek meslek grupları içine dahil edilmişken, 2009 yılında çıkarılan Yönetmelikle kapsam dışı bırakılmışlardır. Çünkü Bakanlığın sitesinde iş güvenliği uzmanlığı eğitimlerine katılabilecek kişiler arasında, **“Diplomasında mühendis ibaresi olanlar.....”** ifadesi bu sonucu düşündürmektedir. Zira mühendislik-mimarlık fakültelerinin mimarlık bölümünden mezun olanların diplomasında mühendis değil mimar unvanı bulunmaktadır. Ancak bu düzenlemenin bilinçli olarak yapılmadığı, İSG ile ilgili ikincil mevzuatla ilgili sık iptaller ve yeni yönetmeliğin hazırlanması sürecindeki zaman kısıtı dolayısıyla atlandığı (unutulduğu) düşünülmektedir. Bunun yanı sıra, Yönetmelikte **teknik eleman**ın kapsamı da daraltılmış, jeofizik ve jeoloji mezunlarına teknik eleman olma yolu kapatılmıştır. Yönetmelikte sayılanların dışında diğer bölüm veya program mezunlarının müracaatlarının kabul edilmeyeceği açıkça belirtilmiştir⁷.

Danıştay’ın 14.04.2010 ve 24.09.2010 tarihli yürütmeyi durdurma kararlarını⁸ takiben 23.07.2010 tarihli 6009 sayılı Kanun ile **iş güvenliği uzmanı ilk kez İş Kanunu’nun tanımlar başlığı altında yer almıştır**. İlave edilen hüküm ile **Bakanlıkça belgelendirilmiş mühendis, mimar ve teknik elemanların** iş güvenliği uzmanı olabilecekleri kabul edilmiş, böylece zaman içinde tüm mühendislere ve söz konusu düzenleme ile de **mimar unvanı** ile mezun olan kişilere iş güvenliği uzmanı olma hakkı verilmiştir.

6009 sayılı Kanun’la yapılan değişiklikler uyarınca 27.11.2010 tarihli Yönetmelik⁹ yürürlüğe girmiştir. Yeni Yönetmelik ile iş güvenliği uzmanlığına ilişkin düzenlemelerin ayrı yönetmelikle ele alınması ve Bakanlıkça belgelendirilmesi esaslarına geri dönmüştür. Yönetmeliklerin dil birliği açısından özensiz ve acele şekilde hazırlandığı yaygın olarak kabul edilmektedir. Şu ana kadar incelenen üç Yönetmelikte iş güvenliği uzmanlığı niteliğinin kazanılması ile ilgili olarak;

6 <http://www.csgeb.gov.tr/csgebPortal/cgm.portal?page=sss>

7 İşyeri Sağlık ve Güvenlik Birimleri ile Ortak Sağlık ve Güvenlik Birimleri Hakkında Yönetmeliğin Uygulanmasına Dair Tebliğ (RG 09.12.2009; 27427).

8 İş güvenliği uzmanlığı eğitiminin Bakanlık, ÇASGEM ve üniversiteler tarafından düzenlenebileceği, Bakanlığın diğer eğitim veren kuruluşları akredite etme yetkisinin bulunmadığı gerekçesiyle yetkilendirmeye ilişkin maddeler ve Bakanlıkça 15.08.2009’dan önce verilen sertifikaların kabulüne ilişkin maddeler için yürütmeyi durdurma kararı verilmiştir.
http://www.tmmob.org.tr/resimler/ekler/35f1705de835d7c_ek.pdf?tipi=15&rturu=H&sube=0

9 İş Güvenliği Uzmanlarının Görev, Yetki, Sorumluluk ve Eğitimleri Hakkında Yönetmelik (RG: 27.11.2010; 27768).

Tablo 1. 6331 Sayılı Kanun Öncesi Dönemde İş Güvenliği Uzmanlığı ile İlgili Düzenlemeler

1) 20.01.2004 tarihli “İş Güvenliği ile Görevli Mühendis veya Teknik Elemanların Görev, Yetki ve Sorumlulukları ile Çalışma Usul ve Esasları Hakkında Yönetmelik”			
Niteliğin Kazanılması	Niteliği Kazandıran Unvanlar/ Meslek Grupları		
	Mühendis	Teknik Eleman	
Bakanlık tarafından sertifikalandırılmış	Üniversitelerin kimya, makine, maden, jeoloji, metalürji, endüstri, elektrik, elektronik, inşaat, fizik, jeofizik, bilgisayar, tekstil, uçak, gemi, çevre, gıda mühendisliği, mimarlık bölümleri, ziraat fakültelerinin tarım makineleri bölümünden mezun olanlar	Üniversitelerin iş sağlığı ve güvenliği bölümleri, kimyagerlik, fizik, jeofizik ve jeoloji bölümleri, teknik eğitim fakültelerinden mezun olanlar	
2) 15.08.2009 tarihli “İşyeri Sağlık ve Güvenlik Birimleri ile Ortak Sağlık ve Güvenlik Birimleri Hakkında Yönetmelik”			
Niteliğin Kazanılması	Niteliği Kazandıran Unvanlar/ Meslek Grupları		
	Mühendis	Teknik Eleman	
Genel Müdürlük tarafından yetkilendirilmiş	Üniversitelerin mühendislik fakültelerinin tüm bölümlerinden mezun olanlar	Üniversitelerin fizik ve kimya bölümlerinden lisans düzeyinde mezun olanlar, teknik öğretmenler, iş sağlığı ve güvenliği bölümünden mezun olanlar	
3) 27.11.2010 tarihli “İş Güvenliği Uzmanlarının Görev, Yetki, Sorumluluk ve Eğitimleri Hakkında Yönetmelik”			
Niteliğin Kazanılması	Niteliği Kazandıran Unvanlar/ Meslek Grupları		
	Mühendis	Mimar	Teknik Eleman
Bakanlık tarafından belgelendirilmiş	Üniversitelerin mühendislik fakültelerinden mezun olanlar	Üniversitelerin mühendislik-mimarlık fakültelerinin mimarlık bölümünden mezun olanlar	Teknik öğretmenler, üniversitelerin iş sağlığı ve güvenliği programından mezun olanlar, fen veya fen-edebiyat fakültelerinin fizik veya kimya bölümlerinden mezun olanlar

- Bakanlık tarafından sertifikalandırılmış,
- Genel Müdürlük tarafından yetkilendirilmiş,
- Bakanlıkça belgelendirilmiş,

olmak üzere üç farklı nitelendirme yapıldığı dikkat çekmektedir. Ancak, bu alandaki mevzuatla ilgili iptal-yürütmeyi durdurma geleneği devam etmiş ve 23.11.2011 tarihinde Danıştay bu Yönetmelikteki bazı maddeler için yeni bir yürütmeyi durdurma kararı vermiştir¹⁰.

Görüldüğü gibi her yeni yönetmeliğin ardından Danıştayın yeni bir iptal kararı gelmiştir. Mevzuatta yaşanan bu kargaşa ortamı devam ederken iş güvenliği uzmanı çalıştırma yükümlülüğünün getirilmesini takip eden 8 yıl içinde iş kazaları ve meslek hastalıkları sayısında beklenen düşme de gerçekleşmemiştir. Diğer taraftan çalışanların İSG hizmetlerinden yararlanmasında ortaya çıkan ikili yapı, iş kazalarının %60'a yakınının 50'nin altında çalışanın olduğu işyerlerinde yaşanması, sürekli mevzuat değişikliğinin ortaya çıkardığı karmaşa ve diğer problemlere ilaveten AB'ne uyum süreci ile ilgili çalışmalar kapsamında İSG mevzuatının AB'nin İSG yönergeleri ile uyumlu hale getirilme zorunluluğu, İSG ile ilgili yeni ve özel bir kanun çıkarılmasını gerekli/zorunlu hale getirmiştir. Bütün bu gelişmelerin sonucunda tüm faaliyet alanlarını ve tüm çalışanları kapsayan, *proaktif bir yaklaşımı* benimseyen, çalışanların katılımını ön plana çıkaran ve genel olarak işveren yükümlülükleri üzerine şekillenen **6331 sayılı İş Sağlığı ve Güvenliği Kanunu 30.06.2012** tarihinde yürürlüğe girmiş (Kılış, 2014:252) 4857 sayılı İş Kanunu'nun İSG'ne ilişkin hükümleri¹¹ yürürlükten kalkmıştır.

B- 6331 Sayılı İş Sağlığı ve Güvenliği Kanunu ve Sonrası Dönemde İş Güvenliği Uzmanlığı

6331 sayılı Kanun'un 3. maddesinde *iş güvenliği uzmanı; Bakanlıkça yetkilendirilmiş, iş güvenliği uzmanlığı belgesine sahip mühendis, mimar veya teknik eleman* olarak; *teknik eleman ise teknik öğretmen,*

10 Bakanlıkça yapılan belgelendirmelerde ücret alınması ve geçmişte verilen bazı iş güvenliği uzmanlığı eğitimlerinin geçerli sayılmasına yönelik hükümlerle ilgilidir.

11 4857 sayılı Kanun'un 2.md'sinin 4.fıkrası, 63.md'sinin 4.fıkrası, 69.md'sinin 4,5 ve 6. fıkraları, 77,78,79,80,81,83,84,85,86,87,88,89,95,105 ve geç. 2.md'ler.

fizikçi ve kimyager unvanına sahip olanlar ile üniversitelerin iş sağlığı ve güvenliği programı mezunlarını ifade edecek şekilde tanımlanmıştır. Bu düzenlemenin kapsam bakımından 6331 sayılı Kanun öncesi dönemde yapılan son düzenlemeden (27.11.2010 tarihli Yönetmelik) bir farkı yoktur.

6331 sayılı Kanun sonrasında çıkarılan yönetmeliklerde iş güvenliği uzmanı olarak görev yapabilecek kişilerin meslek gruplarındaki değişim **Tablo 2**'de gözlenmektedir. Buna göre, *29.12.2012 tarihli Yönetmelikte*¹² iş güvenliği uzmanı olarak görev yapabilecek meslek grubunun kapsamı, 6331 sayılı Kanun'un ilgili hükmündeki aynı ifadelerle yer almıştır. Kanun'da unvanlar yer alırken yönetmelikte ayrıca bu unvanları kazandıran yükseköğretim programlarına da yer verilmiştir.

Kanunla, çok kısa bir süre içinde işyerlerinde iş güvenliği uzmanı görevlendirme yükümlülüğünün doğacak olması ve mevcut iş güvenliği uzmanlarının sayıca yetersizliği üzerine *12.07.2013 tarih ve 6495 sayılı Kanun* ile bu alanda yeni düzenlemeler yapılmış, nitekim, *11.10.2013 tarihli Yönetmelik* değişikliği ile ***iş güvenliği uzmanı unvanına sahip olabilecek meslek gruplarının kapsamı genişletilmiştir.***

Böylece ***teknik iş müfettişlerinin yanı sıra çalışma hayatını denetleyen sosyal iş müfettişleri ile SGK*** müfettişlerine de iş güvenliği uzmanı olma hakkı verilmiştir. Bununla birlikte daha önce mühendis, mimar unvanları kullanılarak düzenlenen hüküm mühendislik, mimarlık eğitimi veren fakülte mezunları olarak düzenlenince ***iç mimarlar, şehir ve bölge planlayıcısı, peyzaj mimarları gibi mimarlık fakültesinin tüm bölümlerinden mezun olanlara da iş güvenliği uzmanı olma yolu açılmıştır.*** Benzer şekilde ***biyologlara*** da iş güvenliği uzmanı olma imkanı sağlanmıştır. Böylece teknik elemanın tanımında geçmişteki esnek yaklaşıma dönülerek fizikçi ve kimyager unvanına¹³ sahip olanlar için getirilen belli fakültelerden mezunu olma kısıtı kaldırılmıştır. Bütün bu değişikliklerin amacı bu alanda yaşanacak uzman yetersizliği sorununu önlemektir.

12 İş Güvenliği Uzmanlarının Görev, Yetki, Sorumluluk ve Eğitimleri Hakkında Yönetmelik (RG: 29.12.2012; 28512).

13 Yükseköğrenim mezunlarının hangi unvanları kullanabileceğine, Yükseköğretim Kurulu karar vermektedir. Kurul, 31.01.2014 tarihinden itibaren program veya bölüm itibarıyla mezunlara verilen unvanları belirlemektedir.

Tablo 2. 6331 Sayılı Kanun Sonrası Dönemde İş Güvenliği Uzmanlığı ile İlgili Düzenlemeler

1) 29.12.2012 tarihli “İş Güvenliği Uzmanlarının Görev, Yetki, Sorumluluk ve Eğitimleri Hakkında Yönetmelik”				
Niteliğin Kazanılması	Niteliği Kazandıran Unvanlar/ Meslek Grupları			
	Mühendis	Mimar	Teknik Eleman	
Bakanlık tarafından yetkilendirilmiş	Üniversitelerin mühendislik fakültelerinden mezun olanlar	Üniversitelerin mühendislik-mimarlık fakültelerinin mimarlık bölümünden mezun olanlar	Teknik öğretmenler, üniversitelerin meslek yüksekokullarının iş sağlığı ve güvenliği programından mezun olanlar, fen veya fen-edebiyat fakültelerinin fizik veya kimya bölümlerinden mezun olanlar	
2) 11.10.2013 tarihli “İş Güvenliği Uzmanlarının Görev, Yetki, Sorumluluk ve Eğitimleri Hakkında Yönetmelikte Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik”				
Niteliğin Kazanılması	Niteliği Kazandıran Unvanlar/ Meslek Grupları			
	Sosyal İş Müfettişi SGK Müfettişi	Mühendis	Mimar	Teknik Eleman
Bakanlık tarafından yetkilendirilmiş	Üniversitelerin sosyal bilimler alanında eğitim veren fakültelerinden mezun olanlar	Üniversitelerin mühendislik eğitimi veren fakültelerinden mezun olanlar	Üniversitelerin mimarlık eğitimi veren fakültelerin tüm bölümlerinden mezun olanlar	Teknik öğretmenler, üniversitelerin iş sağlığı ve güvenliği programından mezun olanlar, fizikçi, kimyager ve biyolog unvanına sahip olanlar

İş güvenliği uzmanı olarak görevlendirilebilecek meslek gruplarını ilk kez düzenleyen 20.01.2004 tarihli Yönetmelikten son değişikliğin yapıldığı 11.10.2013 tarihli Yönetmeliğe kadar geçen yaklaşık 10 yıllık süreçte sadece ikincil mevzuatta 7 kez değişiklik yapılmıştır. Bunlardan kimi değişiklikler Danıştay’ın iptal kararları sonrasında gerçekleşirken kimi de mevcut durumun iyileştirilmesi amacını taşımaktadır. Her bir mevzuat değişikliğinde iş güvenliği uzmanının nitelikleri konusunda esaslı değişiklik yapılsa da gözlenen odur ki; meslek gruplarının

seçiminde belirli fakültelerden mezun olma şartı mı aranacağı yoksa unvan mı kullanılacağı konusunda tereddütler yaşanmıştır. Kapsamı her geçen gün genişletilen iş güvenliği uzmanı olabilecek meslek gruplarına ilişkin hükmün son değişikliklerle en geniş halini aldığı, ancak alt yapısı iyi hazırlanmadan, yetişmiş eleman konusunda yeterince hazırlık yapılmadan, dil birliğine dikkat edilmeden ve hatta Anayasa'nın eşitlik ilkelerini zedeleyecek şekilde¹⁴ aceleyle getirilerek düzenlendiği de dikkat çekmektedir.

II- İŞ GÜVENLİĞİ UZMANLARININ GÖREVLENDİRİLMELERİ

İş mevzuatımızda iş güvenliği ile ilgili teknik elemanların görevlendirilme zorunluluğunun ilk kez 2003 tarihli 4857 sayılı İş Kanunu ile getirildiği belirtilmişti. 2003 yılı öncesinde 1475 sayılı İş Kanunu'nun uygulama döneminde de, İSG ile ilgili ikincil mevzuatların bazılarında **“bir fenni mesul bulundurulması”** **“görevli bir teknik elemanın katılması”** gibi hükümler yer almıştır (Ekmekçi, 2005:135). Ancak bu düzenlemenin genelleştirilerek, *sanayiden sayılan, devamlı olarak en az elli işçi çalıştıran ve altı aydan fazla sürekli işlerin yapıldığı tüm işyerlerinin işverenlerinin yükümlü tutulması* 4857 sayılı Kanun (md.82) ile sağlanmıştır.

A- 6331 Sayılı İş Sağlığı ve Güvenliği Kanunu Öncesi Dönem

4857 sayılı Kanun ile getirilen iş güvenliği uzmanı görevlendirme yükümlülüğünün esaslarını belirleyen ilk yönetmelik¹⁵ 2004 tarihinde çıkarılmıştır. Yönetmelikte iş güvenliği uzmanı olarak görevlendirilecek belli meslekteki kişilerin **Bakanlık tarafından sertifikalandırılmış olma** şartı getirilmiş, sertifikanın kazanımı ayrıntılı olarak düzenlenmiştir.

14 Danıştay, 02.06.2014 tarihli kararı ile çalışma hayatını denetleyen sosyal iş müfettişlerinin iş güvenliği uzmanı olabilmelerine yönelik düzenleme için Anayasa Mahkemesine başvurmuştur. Gerekçede, iş sağlığı ve güvenliğinin teknik bilgi birikimi ve teknik uzmanlık gerektiren bir mesleki faaliyet olduğu, iş kazaları ve meslek hastalıklarının önlenmesi için alınması gereken tedbirlerin teknik konular olduğu ve sektöre göre farklılık gösterdiği için iş güvenliği uzmanlarının koşullarını denetleyeceği üretim alanı ile ilgili teknik bilgiye sahip, konusunun uzmanı ve yapılacak işin niteliğine uygun eğitim almış kişiler arasından seçilmesi gerektiğine vurgu yapılmıştır. <http://www.memurlar.net/haber/485586/>

15 İş Güvenliği ile Görevli Mühendis veya Teknik Elemanların Görev, Yetki ve Sorumlulukları ile Çalışma Usul ve Esasları Hakkında Yönetmelik (RG:20.01.2004; 25352).

İşverenler, iş güvenliği uzmanını işyeri dışından sözleşme ile çalıştırabilecekleri gibi işyerinde başka bir görevi yürüten ve sertifikaya sahip olan mühendis ya da teknik elemanlarını da uzman olarak görevlendirebileceklerdir. Mevzuatın yeni olması nedeniyle yönetmeliğin Geçici 1.maddesinde iş güvenliği uzmanı olarak görevlendirilecek kişiler için bir yıl süre ile **(20.01.2005'e kadar)** iş güvenliği uzmanlığı sertifikası sahibi olma şartı aranmayacağı belirtilmiştir. Öngörülen bir yıllık sürede yeterli uzman sayısının sağlanamaması üzerine 2005 yılında çıkarılan Yönetmelik¹⁶ ile iş güvenliği uzmanlığı için sertifika şartı aranmayacağına ilişkin hüküm yaklaşık bir yıl daha **(20.01.2006 tarihine kadar)** ertelenmiştir. Söz konusu yükümlülüğün ertelenmesinde, yükümlülük kapsamına giren işyerlerinin sayısı, iş güvenliği eğitimlerinin süresi, yapılacak sınav adedi ve başvuracak aday sayısı ile mevcutların sayısına ilişkin ciddi ve kapsamlı bir çalışmanın yapılamaması ve beklenen başvuru sayısına ulaşamamasının etkili olduğu düşünülmektedir. Sertifikalı iş güvenliği uzmanı görevlendirme yükümlülüğüne yönelik üçüncü kez erteleme kararı **26.01.2006 tarihli Yönetmelik¹⁷** ile getirilmiş ve sekiz ay daha **(20.09.2006 tarihine kadar)** sertifika şartı aranmayacağı hükme bağlanmıştır. Erteleme süreçlerinde iş güvenliği uzmanı görevlendirme yükümlülüğü Kanun kapsamındaki işyerleri için devam etmiş, yürürlüğü ertelenen husus sadece sertifikalı iş güvenliği uzmanı görevlendirilmesine ilişkin olmuştur.

2006 yılında Danıştay'ın ilgili Yönetmeliğin özellikle iş güvenliği uzmanlığına yönelik hükümlerini büyük ölçüde iptal etmesi üzerine **15.05.2008 tarih ve 5763 sayılı Kanun** ile İş Kanunu'nda bazı değişiklikler¹⁸ yapılmış ve iş güvenliği uzmanı görevlendirme yükümlülüğünün kapsamı biraz daha genişletilerek yeniden düzenlenmiştir. Buna göre; ***devamlı olarak en az 50 işçisi olan ve sanayiden sayılan işlerin yapıldığı tüm işyerlerinin işverenleri, iş güvenliği uzmanı görevlendirmekle yükümlü***

16 İş Güvenliği ile Görevli Mühendis veya Teknik Elemanların Görev, Yetki ve Sorumlulukları ile Çalışma Usul ve Esasları Hakkında Yönetmelikte Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik (RG: 04.02.2005; 25717).

17 İş Güvenliği ile Görevli Mühendis veya Teknik Elemanların Görev, Yetki ve Sorumlulukları ile Çalışma Usul ve Esasları Hakkında Yönetmelikte Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik (RG: 26.01.2006; 26061).

18 İş güvenliği ile görevli mühendis veya teknik elemanlar çalıştırılmasına yönelik 82. madde yürürlükten kaldırılmıştır. 81. madde başlığı ile birlikte değiştirilerek iş güvenliği uzmanı görevlendirme yükümlülüğü burada düzenlenmiştir.

tutulmuşlardır. Geçmişte, işyerinde altı aydan fazla sürekli işlerin yapılması koşulu da varken getirilen düzenleme ile bu süre kaldırılmıştır. Diğer taraftan **ilk kez**, işverenlerin iş güvenliği uzmanı görevlendirme yükümlülüklerini işyeri dışında kurulu ortak sağlık ve güvenlik birimlerinden hizmet alma yolu ile yerine getirebilecekleri de düzenlenmiştir. Kanundaki, “İşverenler, bu yükümlülüklerini**bünyesinde çalıştırdığı****personel ile yerine getirebileceği gibi, işletme dışında kurulu ortak sağlık ve güvenlik birimlerinden hizmet alarak da yerine getirebilir**” (5763/md.4) hükmü gereğince, işverenlerin iş güvenliği uzmanı görevlendirme yönteminde tamamen serbest oldukları anlaşılmaktadır. Yükümlülüğün yerine getirilmesi konusunda iş güvenliği uzmanı ile bireysel sözleşme yapmak, bünyesinde çalıştırdığı gerekli niteliklere sahip personeli iş güvenliği uzmanı olarak görevlendirmek veya ortak sağlık ve güvenlik birimlerinden hizmet almak işverenin tercihine bırakılmıştır. Kanun’un 26.05.2008 tarihinde Resmi Gazete’de yayımlanması ile birlikte işverenler için yükümlülük değişiklikleri de bu tarihten itibaren yürürlüğe girmiştir.

5763 sayılı Kanun gereği çıkarılan *15.08.2009 tarihli Yönetmelik*¹⁹ ve daha sonra *23.07.2010 tarih ve 6009 sayılı Kanun* gereği çıkarılan *27.11.2010 tarihli Yönetmelik*²⁰ lerde de işverenlerin iş güvenliği uzmanı görevlendirme yükümlülükleri aynen korunmuştur.

B- 6331 Sayılı İş Sağlığı ve Güvenliği Kanunu ve Sonrası Dönem

6331 sayılı İş Sağlığı ve Güvenliği Kanunu’nun, sınırlı tutulan istisna hükmü hariç, tüm işverenleri iş güvenliği uzmanı görevlendirmekle yükümlü tutması iş güvenliği uzmanı görevlendirme yükümlülüğü kapsamındaki işveren sayısını oldukça yükseltmiştir. Nitekim, 2013 yılı Ocak ayı SGK verilerine göre sadece 4/a kapsamındaki sigortalıların çalıştığı işyeri sayısı toplam 1.522.258’dir²¹. İş güvenliği uzmanı olarak görev yapabilecek kişi sayısı kesin olarak bilinmemekle birlikte Bakanlık yetkililerince 2013’te verilecek eğitimlerle 15.000’e ulaşacağı tahmin edilmektedir²². 50 ve üzerinde işçinin çalıştığı işyerlerinin yükümlülük kapsamında olduğu

19 İşyeri Sağlık ve Güvenlik Birimleri ile Ortak Sağlık ve Güvenlik Birimleri Hakkında Yönetmelik (RG.15.08.2009; 27320).

20 İş Güvenliği Uzmanlarının Görev, Yetki, Sorumluluk ve Eğitimleri Hakkında Yönetmelik (RG: 27.11.2010; 27768).

21 www.sgk.gov.tr/ocak2013/istatistikbultenleri (04/01/2015).

22 <http://www.csgb.gov.tr/csgbPortal/isggm.portal?page=haber&id=160ekotek>

dönemde bile iş güvenliği uzmanı ihtiyacının karşılanamadığı göz önüne alınarak, **Kanun'un bu alanda getirdiği yükümlülükler kademeli olarak yürürlüğe girmiştir.** 38.maddeye göre Kanun'un yayımından itibaren;

- Altı ay sonra (**30 Aralık 2012**) 50 ve üzeri çalışanı olan²³ tüm işyerlerinin işverenleri,
 - Bir yıl sonra (**30 Haziran 2013**) 50'den az çalışanı olan tehlikeli ve çok tehlikeli sınıfta yer alan işyerlerinin işverenleri ve
 - İki yıl sonra (**30 Haziran 2014**) kamu kurumları ile 50'den az çalışanı olan ve az tehlikeli sınıfta yer alan işyerlerinin işverenleri,
- iş güvenliği uzmanı görevlendirmekle yükümlü tutulmuşlardır.

6331 sayılı Kanun'a dayanarak çıkarılan **29.12.2012 tarihli Yönetmelikte**²⁴ işverenlerin iş güvenliği uzmanı görevlendirme yükümlülüğünde geçmişteki kadar serbest olmadığı dikkati çekmiştir. Yönetmeliğe göre öncelik, işverenin çalışanları arasında belirlenen niteliklere sahip çalışan olması durumunda bu kişinin görevlendirilmesi yönündedir. Ancak çalışanları arasında belirlenen niteliklere sahip personel bulunmaması durumunda ortak sağlık ve güvenlik birimlerinden hizmet alınabilecektir. Aynı şekilde bağımsız çalışan iş güvenliği uzmanı ile sözleşme yapma hakkı da saklı olmakla birlikte ikinci plandadır. Diğer taraftan gerekli niteliklere ve belgeye sahip olması durumunda işverenin, kendi işyerinde iş güvenliği uzmanlığı görevini üstlenebileceği de düzenlenmiştir.

Dönem içerisinde iş güvenliği uzmanlığı sınavlarının sayısı artırılmış, sınıf yükseltme sınavları yapılmış ve sektörel alanda özel düzenleme yapılarak üst sınıflarda görev yapma kolaylığı sağlanmıştır. Buna rağmen iş güvenliği uzmanı açığının kapatılamaması üzerine **12.07.2013 tarih ve 6495 sayılı Kanun** ile işverenlerin **iş güvenliği uzmanı görevlendirme yükümlülüğü ile ilgili süreler tekrar ertelenmiştir.** Buna göre iş güvenliği uzmanı görevlendirme yükümlülüğü;

23 Kanun'da "diğer işyerleri" kavramından hem özel sektörde hem de kamu sektörünün bir kısmında bu yükümlülüğün mevcut olduğu anlaşılmaktadır. Özel sektör için 50 ve üzerinde çalışanı (işçisi) olan tüm tehlike sınıflarındaki işyerleri yükümlülük kapsamındadır. Kamu sektörü için ise 4857 sayılı Kanun'la yükümlülük kapsamındaki olan 50 ve üzerinde işçisi olan kamu kurumlarının yükümlülüğü devam etmektedir.

24 "İş Güvenliği Uzmanlarının Görev, Yetki, Sorumluluk ve Eğitimleri Hakkında Yönetmelik" (RG.29.12.2012; 28512).

- Elliden az çalışanı olan tehlikeli ve çok tehlikeli sınıfta yer alan işyerleri için **01.01.2014**,
- Kamu kurumları ile elliden az çalışanı olan az tehlikeli sınıfta yer alan işyerleri için **01.07.2016**

tarihinde başlayacaktır. Yükümlülüğün ertelenmesi ile ilgili olarak kapsam konusunda ortaya çıkabilecek sorunları da ortadan kaldırmak için Kanun'da, özellikle 4857 sayılı İş Kanunu'nun yürürlükten kaldırılan 81. maddesi kapsamında çalışanların erteleme hükmünden hariç tutulduğu açıkça ifade edilmiştir. Diğer bir ifade ile **50 ve daha fazla işçi istihdam eden özel sektör işyerlerinde ve kamu kurumlarında iş güvenliği uzmanı görevlendirme yükümlülüğü aynen devam edecektir.**

Bir taraftan iş güvenliği uzmanının sayısını artırmaya yönelik çabalar diğer taraftan işverenlerin iş güvenliği uzmanı görevlendirme yükümlülüklerini kolaylaştırıcı düzenlemeler **11.10.2013 tarihli Yönetmelik²⁵** ile de devam etmiştir. Yönetmeliğe göre işverenlerin iş güvenliği uzmanı görevlendirirken dışardan hizmet alma yolunu kullanmaları durumunda, ortak sağlık ve güvenlik birimlerinin yanı sıra **yetkilendirilmiş toplum sağlığı merkezlerinden²⁶** de hizmet alabilmeleri sağlanmıştır.

Son olarak **18.12.2014 tarihli Yönetmelik²⁷** ile **10'dan az çalışanı olan ve az tehlikeli sınıfta** yer alan işyerlerinde, **işverenlerin veya işveren vekillerinin** İSG hizmetlerini kendilerinin yürütebilmelerine **imkan**

25 İş Güvenliği Uzmanlarının Görev, Yetki, Sorumluluk ve Eğitimleri Hakkında Yönetmelikte Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik (RG: 11.10.2013; 28792).

26 İş sağlığı ve güvenliği hizmetlerinin etkin, yaygın ve erişilebilir hale getirilmesini sağlamak için mevcut sağlık hizmetleri sunumuna iş sağlığı ve güvenliği hizmetlerinin entegre edilmesi ve toplum sağlığı merkezlerinde (TSM) iş sağlığı ve güvenliği hizmetlerinin sunulması amacıyla **31.01.2014** tarih ve **8974** sayılı yazıyla Toplum Sağlığı Merkezlerinde Yürütülecek İş Sağlığı ve Güvenliği Hizmetlerinin Uygulama Usul ve Esasları Hakkında Yönerge yayımlanmıştır. Yönergede "yetkilendirilmiş toplum sağlığı merkezi birimi" Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı'na yetkilendirilen ve TSM bünyesinde iş sağlığı ve güvenliği hizmetlerini yürütmek üzere kurulan birim olarak tanımlanmaktadır. Birimde işyeri hekimi, diğer sağlık personeli ve iş güvenliği uzmanının görevlendirileceği ve görevlendirilen kişilere Türkiye Halk Sağlığı Kurumu döner sermaye bütçesinden ek ödeme yapılacağı düzenlenmiştir. Yönergenin ekinde iş sağlığı ve güvenliği hizmetleri için belirlenen ücretlere ilişkin bilgiler de yer almaktadır. Bu bilgiler ışığında özellikle küçük işyerleri için (1-9 çalışanı olan) böyle bir yapılanmaya gidildiği düşünülmektedir.

27 İş Sağlığı ve Güvenliği Hizmetleri Yönetmeliğinde Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik (RG: 18.12.2014; 29209).

verilmiştir. Bu kişiler, belirlenen niteliklere ve gerekli belgeye sahip olmasalar bile Bakanlıkça ilan edilen eğitimleri tamamlamak şartıyla işe giriş ve periyodik muayeneler ve tetkikler hariç diğer hizmetleri yürütebileceklerdir. Kişisel görüşümüz, söz konusu düzenleme, İSG profesyonellerinin sayıca yetersizliğine karşın getirilen geçici bir çözüm yolu olarak görülmeli, iş güvenliği uzmanlığının teknik bilgi gerektiren özel bir mesleki faaliyet olduğu gerçeğini değiştirmemelidir.

Mevzuatımızda iş güvenliği uzmanı görevlendirme yükümlülüğünün başladığı tarihten itibaren sürekli ertelemeler yaşanmaktadır. İş güvenliği uzmanının sertifikalı olma şartının ertelenmesi ile başlayan süreç daha sonra bazı işyerlerinde iş güvenliği uzmanı görevlendirme yükümlülüğünün ertelenmesi ile devam etmiş **ve son olarak gerekli koşulları sağlayamayan işverenlerin de bazı şartlar altında İSG hizmetlerini kendilerinin yerine getirmeleri ile noktalanmıştır.** İş güvenliği uzmanlarının çalışma şartlarında ve belgelendirme sürecindeki sıkıntılar devam ettikçe, belgesi olan iş güvenliği uzmanlarının mesleği yapmaktaki çekinceleri nedeniyle yeterli uzman sayısına ulaşamadıkça erteleme süreçlerinin tekrar yaşanması olasıdır. Nitekim bu görüşü destekler nitelikte, iş güvenliği uzmanı görevlendirme yükümlülüğünün ertelenmesine ilişkin kanun teklifinde 50'nin altında çalışanı olan tehlikeli ve çok tehlikeli sınıftaki işyerleri için öngörülen 01.07.2014 tarihinin gelen baskılar üzerine 01.01.2014 tarihine çekilerek geri adım atıldığı belirtilmektedir (Kılıç, 2013). Yükümlülüğün ertelenmesine yönelik düzenlemelere karşılık, İSG profesyonellerinin sayısını artırmak ve işverenlere İSG hizmetlerini erişilebilir hale getirecek olanaklar sunmak için Bakanlığın çabalarının devam ettiğini de ifade etmek gerekir.

III-İŞ GÜVENLİĞİ UZMANLARININ YETKİLENDİRİLMELERİ

A- Eğitim ve Sınav Koşulu

İş güvenliği uzmanı olarak görevlendirilebilmenin temel kuralı, Kanun'da sıralanan meslek gruplarındaki kişilerin belirlenen eğitim programını tamamlamaları ve ardından yapılacak olan sınavda başarılı olmalarıdır. Nitekim öğretide de, mühendis veya teknik elemanların fakültelerinde ne kadar iyi eğitim almış olsalar da iş güvenliği konusunda uzman sayılamayacakları, uzmanlığın bu formasyonun üzerine alınacak teorik ve pratik bir eğitimle kazanılabileceği belirtilmiştir (Süzek, 2005:685-686).

Uzmanlık eğitimleri 2004 tarihli ilk Yönetmelikte²⁸ en az 120 saat daha sonraki tüm Yönetmeliklerde ise en az 220 saat olarak belirlenmiştir. Eğitimler 180 saati teorik ve 40 saati uygulamalı olmak üzere iki bölümden oluşmaktadır. Teorik eğitimlerin başlangıçta üçte ikisinin uzaktan eğitim yöntemi ile verilebileceği düzenlenmişken yapılan isabetli bir düzenleme²⁹ ile en fazla yarısının uzaktan eğitimle verilebileceği hükme bağlanmıştır. Ancak “iş sağlığı ve güvenliği gibi sosyal ve teknik yönü son derece önemli olan, gerekli tedbirlerin alınmaması durumunda sonucu telaflı edilemeyecek olaylarla karşılaşılacak bir alanda yapılacak eğitim faaliyetinin yüz yüze olması gerekliliği (Cam, 2012:142)” konusunda ve çalışma alanı saha olan iş güvenliği uzmanları için 40 saatlik uygulamalı eğitimin gerçeklerle örtüşmediği (Ocak, 2013:30) noktasında şüpheler mevcuttur.

Bu alanda çıkarılan tüm yönetmeliklerde **meslek grupları ve çalışma yıllarına göre belirlenen esaslar çerçevesinde iş güvenliği uzmanlığı belge sınıfları üç gruba ayrılmaktadır. Belirlenen ön koşulları sağlayan kişiler ilgili sınıfın eğitimini³⁰ ve sınavını başararak A, B ve C sınıfı iş güvenliği uzmanlığı belgesi almaya hak kazanmaktadırlar.** 2004 ve 2009 yıllarında çıkarılan iki Tebliğde³¹ de sınıflar, işyerlerinin İSG açısından yer aldığı risk gruplarına göre belirlenmiştir. Risk grubunun belirlenmesinde işyerinde yapılan esas iş dikkate alınmış ve beş risk grubu belirlenmiştir. Buna göre A sınıfı belgeye³² sahip iş güvenliği uzmanlarının bütün işyerlerinde, B sınıfı belgeye sahip olanların I. II. III. ve IV. risk gruplarında, C sınıfı belgeye sahip olanların ise I. II. ve III. risk gruplarında yer alan işyerlerinde görev yapabilecekleri belirlenmiştir. 2009 yılından itibaren ise sınıflar, işyerlerinin İSG açısından yer aldığı tehlike sınıfına göre belirlenmeye başlamıştır. Günümüze kadar çıkarılan 5 Tebliğde³³ de tehlike sınıfının belirlenmesinde işyerinde yapılan asıl

28 20.01.2004 tarihli İş Güvenliği ile Görevli Mühendis veya Teknik Elemanların Görev, Yetki ve Sorumlulukları ile Çalışma Usul ve Esasları Hakkında Yönetmelik.

29 27.11.2010 tarihli İş Güvenliği Uzmanlarının Görev, Yetki, Sorumluluk ve Eğitimleri Hakkında Yönetmelik.

30 Her sınıftaki uzmanın farklı risk gruplarında olan işyerlerinde görev yapacak olması nedeniyle sınıflara göre eğitimin içerikleri de değişmektedir.

31 13.04.2004 ve 06.03.2005 tarihli İş Sağlığı ve Güvenliğine İlişkin Risk Grupları Listesi Tebliği

32 Söz konusu dönemde belge yerine sertifika kavramı kullanılmıştır.

33 25.11.2009 tarihli İş Sağlığı ve Güvenliğine İlişkin Tehlike Sınıfları Listesi Tebliği; 26.12.2012 tarihli İş Sağlığı ve Güvenliğine İlişkin İşyeri Tehlike Sınıfları Tebliği; 29.03.2013-04.02.2014 ve 18.04.2014 tarihli İş Sağlığı ve Güvenliğine İlişkin İşyeri Tehlike Sınıfları Tebliğinde Değişiklik Yapılmasına Dair Tebliğ.

iş esas alınmış ve üç tehlike sınıfı belirlenmiştir. Buna göre A sınıfı belgeye sahip iş güvenliği uzmanlarının bütün tehlike sınıflarında, B sınıfı belgeye sahip olanların az tehlikeli ve tehlikeli sınıflarda, C sınıfı belgeye sahip olanların ise az tehlikeli sınıfta yer alan işyerlerinde görev yapabilecekleri belirlenmiştir.

İş güvenliği belgesinin alımında eğitim programını tamamlamak ve yapılacak sınavda başarılı olmak temel kural olmakla birlikte ***zaman içinde mevzuatta yapılan değişikliklerle bazı meslek gruplarına eğitim almadan, sınava girmeden ya da her iki koşulu da tamamlamadan belge verilmesine ilişkin düzenlemeler yapılmıştır.*** Bu düzenlemelerin temelinde iş güvenliği uzmanı konusundaki sayısal yetersizlik ve gereken altyapının hazırlanmamış olması yatmaktadır. Anlık çözümler üreterek yapılan bazı düzenlemelerin yerindeliği konusu, uygulamada ve konunun tarafları arasında tartışmalara neden olmaktadır. 2004 yılından 2014 yılına kadar 10 yıllık dönemde iş güvenliği uzmanlığı belgesinin alımına ilişkin koşullarda yapılan değişiklikler A, B ve C sınıfları için aşağıdaki **Tablo 3**'de gösterilmiştir.

Genel olarak **Tablo 3** incelendiğinde değişik grupların (Bakanlık İSG uzmanları, doktora yapanlar, iş müfettişleri gibi) farklı belge sınıfları içinde düzenlendiği ve dört farklı süreç (eğitimsiz/sınavsız, eğitimsiz/sınavlı, eğitilmiş/sınavsız, eğitilmiş/sınavlı) ile belge hakkı kazandıkları görülmektedir. Bununla beraber her yönetmelik değişikliğinden sonra aynı grup için bir önceki dönemden farklı düzenlemeler getirildiği de dikkat çekmektedir. Bu düzenlemelerin hangi gerekçelere dayandırılarak değiştirildiğini anlamak da her zaman için pek mümkün görünmemektedir. Örneğin İSG ***alanında doktora yapmış olan*** mühendis veya teknik elemanların durumu incelendiği zaman, ilk defa 2009 tarihli yönetmelik ile sadece pratik eğitim alarak (40 saat) ve sınavsız bir şekilde ***B sınıfı iş güvenliği uzmanlığı*** belgesi alma hakkının sağlandığı görülmektedir. 2010 tarihli Yönetmelikte ise bu gruba mimarlar da dahil edilerek eğitimsiz ancak sınavla ***A sınıfı iş güvenliği uzmanlığı*** belgesi alma hakkı tanınmıştır. 2012 tarihli yönetmelikte ise aynı gruba eğitim almadan ve sınava girmeden A sınıfı iş güvenliği uzmanlığı belgesi verilmesi mümkün olmuştur. 2013 tarihli yönetmelikte ise grup biraz daha genişletilerek mühendislik veya mimarlık eğitimi veren fakülte mezunları ile teknik elemanlar eğitimsiz ve sınavsız olarak A sınıfı iş güvenliği uzmanlığı belgesi alma haklarını korumuşlardır.

Tablo 3. Dönemler İtibariyle İş Güvenliği Uzmanlığı Belge Alımına İlişkin Koşullar

	A Sınıfı İş Güvenliği Uzmanlığı	B Sınıfı İş Güvenliği Uzmanlığı	C Sınıfı İş Güvenliği Uzmanlığı
20.01.2004 Tarihi Yönetmelik	<ul style="list-style-type: none"> İSG alanında en az 3 yıl teftiş yapmış iş müfettişleri Bakanlık İş Sağlığı ve Güvenliği Merkezi Müdürlüğünde İSG alanında en az 10 yıl çalışmış mühendis veya teknik elemanlar <p>EĞİTİMSİZ - SINAVSIZ</p> <ul style="list-style-type: none"> Kamu kurum ve kuruluşlarında veya özel sektörde İSG ile ilgili olarak en az 8 yıl görev yaptığını belgeleyen mühendis veya teknik elemanlar <p>EĞİTİMSİZ – SINAVLI</p> <ul style="list-style-type: none"> B Sınıfı İş Güvenliği Uzmanlığı Sertifikası ile en az üç yıl görev yaptıklarını belgeleyen mühendis veya teknik elemanlar <p>EĞİTİMLİ – SINAVLI</p>	<ul style="list-style-type: none"> Kamu kurum ve kuruluşlarında veya özel sektörde İSG ile ilgili olarak en az 3 yıl görev yaptığını belgeleyen mühendis veya teknik elemanlar <ul style="list-style-type: none"> C Sınıfı İş Güvenliği Uzmanlığı Sertifikası ile en az 3 yıl görev yaptıklarını belgeleyen mühendis veya teknik elemanlar <p>EĞİTİMLİ – SINAVLI</p>	<ul style="list-style-type: none"> Mühendis veya teknik elemanlar <p>EĞİTİMLİ – SINAVLI</p>
15.08.2009 Tarihi Yönetmelik	<ul style="list-style-type: none"> İSG alanında en az 3 yıl teftiş yapmış iş müfettişleri Genel Müdürlük ve bağlı birimlerinde İSG alanında en az 8 yıl görev yapmış İSG uzmanları <p>EĞİTİMSİZ - SINAVSIZ</p> <ul style="list-style-type: none"> B sınıfı iş güvenliği uzmanlığı belgesiyle en az 5 yıl fiilen görev yaptığını iş güvenliği uzmanlığı sözleşmesi ile belgeleyen mühendis veya teknik elemanlar <p>EĞİTİMLİ – SINAVLI</p>	<ul style="list-style-type: none"> Genel Müdürlük ve bağlı birimlerinde İSG alanında en az 3 yıl görev yapmış İSG uzmanları <p>EĞİTİMSİZ - SINAVSIZ</p> <ul style="list-style-type: none"> İş sağlığı ve güvenliği alanında doktora yapmış olan mühendis veya teknik elemanlar (sadece pratik eğitimle) <p>EĞİTİMLİ - SINAVSIZ</p> <ul style="list-style-type: none"> Genel Müdürlük ve bağlı birimlerinde İSG alanında en az 5 yıl görev yapmış mühendis veya teknik elemanlar <p>EĞİTİMSİZ – SINAVLI</p> <ul style="list-style-type: none"> C sınıfı iş güvenliği uzmanlığı belgesiyle en az 2 yıl fiilen görev yaptığını iş güvenliği uzmanlığı sözleşmesi ile belgeleyen mühendis veya teknik elemanlar <p>EĞİTİMLİ – SINAVLI</p>	<ul style="list-style-type: none"> İş sağlığı ve güvenliği alanında yüksek lisans yapmış olan mühendis veya teknik elemanlar (sadece pratik eğitimle) <p>EĞİTİMLİ - SINAVSIZ</p> <ul style="list-style-type: none"> Mühendis veya teknik elemanlar <p>EĞİTİMLİ – SINAVLI</p>
27.11.2010 Tarihi Yönetmelik	<ul style="list-style-type: none"> İSG alanında en az 5 yıl teftiş yapmış mühendis, mimar veya teknik eleman olan iş müfettişleri En az 5 yıl uzman olarak çalışmış Bakanlık İSG uzmanları İş sağlığı ve güvenliği veya iş güvenliği doktorası yapmış olan mühendis, mimar veya teknik elemanlar Genel Müdürlük ve bağlı birimlerinde mühendis, mimar veya teknik eleman olarak en az 10 yıl görev yapmış olanlar <p>EĞİTİMSİZ – SINAVLI</p> <ul style="list-style-type: none"> B sınıfı iş güvenliği uzmanlığı belgesiyle en az 4 yıl fiilen görev yaptığını iş güvenliği uzmanlığı sözleşmesi ile belgeleyen mühendis veya teknik elemanlar <p>EĞİTİMLİ – SINAVLI</p>	<ul style="list-style-type: none"> İş sağlığı ve güvenliği veya iş güvenliği yüksek lisansı yapmış olan mühendis, mimar veya teknik elemanlar <p>EĞİTİMSİZ – SINAVLI</p> <ul style="list-style-type: none"> C sınıfı iş güvenliği uzmanlığı belgesiyle en az 3 yıl fiilen görev yaptığını iş güvenliği uzmanlığı sözleşmesi ile belgeleyen mühendis, mimar veya teknik elemanlar <p>EĞİTİMLİ – SINAVLI</p>	<ul style="list-style-type: none"> Mühendis, mimar veya teknik elemanlar <p>EĞİTİMLİ – SINAVLI</p>

29.12.2012 Tarihli Yönetmelik	<ul style="list-style-type: none"> • İSG alanında müfettiş yardımcılığı süresi dâhil en az 8 yıl teftiş yapmış mühendis, mimar veya teknik eleman olan iş müfettişleri • Genel Müdürlük ve bağlı birimlerinde İSG alanında uzman yardımcılığı süresi dâhil en az 8 yıl fiilen görev yapmış mühendis, mimar veya teknik eleman olan Bakanlık İSG uzmanları • İş sağlığı ve güvenliği veya iş güvenliği programında doktora yapmış olan mühendis, mimar veya teknik elemanlar <p>EĞİTİMSİZ - SINAVSIZ</p> <ul style="list-style-type: none"> • Genel Müdürlük ve bağlı birimlerinde mühendis, mimar veya teknik eleman olarak en az 10 yıl görev yapmış olanlar <p>EĞİTİMSİZ – SINAVLI</p> <ul style="list-style-type: none"> • B sınıfı iş güvenliği uzmanlığı belgesiyle en az 4 yıl fiilen görev yaptığını iş güvenliği uzmanlığı sözleşmesi ile belgeleyen mühendis, mimar veya teknik elemanlar <p>EĞİTİMLİ – SINAVLI</p>	<ul style="list-style-type: none"> • İş sağlığı ve güvenliği veya iş güvenliği alanında yüksek lisans yapmış olan mühendis, mimar veya teknik elemanlar <p>EĞİTİMSİZ – SINAVLI</p> <ul style="list-style-type: none"> • C sınıfı iş güvenliği uzmanlığı belgesiyle en az 3 yıl fiilen görev yaptığını iş güvenliği uzmanlığı sözleşmesi ile belgeleyen mühendis, mimar veya teknik elemanlar <p>EĞİTİMLİ – SINAVLI</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Mühendis, mimar veya teknik elemanlar <p>EĞİTİMLİ – SINAVLI</p>
11.10.2013 Tarihli Yönetmelik	<ul style="list-style-type: none"> • B sınıfı iş güvenliği uzmanlığı belgesiyle en az 4 yıl fiilen görev yaptığını iş güvenliği uzmanlığı sözleşmesi ile belgeleyen mühendis, mimar veya teknik elemanlar <p>EĞİTİMLİ – SINAVLI</p> <ul style="list-style-type: none"> • İSG alanında müfettiş yardımcılığı süresi dâhil en az 10 yıl görev yapmış mühendis, mimar veya teknik eleman olan iş müfettişleri • Genel Müdürlük ve bağlı birimlerinde uzman yardımcılığı süresi dâhil en az 10 yıl fiilen görev yapmış mühendislik veya mimarlık eğitimi veren fakülte mezunları ile teknik eleman olan İSG uzmanları 	<ul style="list-style-type: none"> • İş sağlığı ve güvenliği veya iş güvenliği programında yüksek lisans yapmış mühendislik veya mimarlık eğitimi veren fakültelerin mezunları ile teknik elemanlar <p>EĞİTİMSİZ – SINAVLI</p> <ul style="list-style-type: none"> • C sınıfı iş güvenliği uzmanlığı belgesiyle en az 3 yıl fiilen görev yaptığını iş güvenliği uzmanlığı sözleşmesi ile belgeleyen mühendislik veya mimarlık eğitimi veren fakültelerin mezunları ile teknik elemanlar 	<ul style="list-style-type: none"> • İSG alanında teftiş yapan mühendis, mimar veya teknik eleman olan iş müfettişleri hariç, Bakanlık ve ilgili kuruluşlarında müfettiş yardımcılığı süresi dâhil en az 10 yıl görev yapan müfettişler <p>EĞİTİMLİ – SINAVSIZ</p> <ul style="list-style-type: none"> • Mühendislik veya mimarlık eğitimi veren fakültelerin mezunları ile teknik elemanlar <p>EĞİTİMLİ – SINAVLI</p>
	<ul style="list-style-type: none"> • Genel Müdürlük veya bağlı birimlerinde en az 10 yıl görev yapmış mühendislik veya mimarlık eğitimi veren fakülte mezunları ile teknik elemanlar • Mühendislik veya mimarlık eğitimi veren fakülte mezunları ile teknik elemanlardan; iş sağlığı ve güvenliği veya iş güvenliği programında doktora yapmış olanlar <p>EĞİTİMSİZ - SINAVSIZ</p>	<ul style="list-style-type: none"> • İSG alanında teftiş yapan mühendis, mimar veya teknik eleman olan iş müfettişleri hariç, Bakanlık ve ilgili kuruluşlarında müfettiş yardımcılığı süresi dâhil en az 10 yıl görev yapan müfettişler <p>EĞİTİMLİ – SINAVLI</p>	

Görüldüğü gibi her yeni yönetmelik ile söz konusu grup hem bir üst sınıfa kaydırılmış hem de daha kolay şartlarla belge sahibi olmaları imkanı getirilmiştir. Bir akademik unvan olarak doktora; “*kişinin belli bir*

alanda uzmanlaşması ve bu durumu bilimsel bir yayınlı tamamlaması anlamına gelmektedir. Bu unvanı alanların, alanlarında derin teorik bilgiye sahip olduğu da tartışmasızdır. Ancak iş güvenliği uzmanlığı gibi, pratik saha uygulaması tecrübesi gerektiren bir mesleğin A sınıfı belgesinin eğitimsiz-sınavsız olarak verilmesi doktora unvanı olanlar için bile kolay anlaşılabilir bir durum değildir.

Benzer durum İş Sağlığı ve Güvenliği Genel Müdürlüğünde ve bağlı birimlerinde görev yapmış gruplar için de söz konusudur. Yaklaşık 30 yıllık uygulama tecrübesi olan mühendis ile söz konusu grup arasında bu yönde ayırım yapılmasının yerindeliği konusunda tereddütler yaşandığı, adil ve objektif ölçütlerden uzak olduğu ifade edilmektedir (Ocak, 2013:26). Çünkü iş güvenliği uzmanlığı büyük oranda deneyim işidir ve pratik sektör tecrübesi isteyen bir iştir. Hiç deneyimi olmayan bir kişiye A veya B sınıfı iş güvenliği uzmanlığı belgesini, ilgili alanda eğitim almadan ve sınavsız bir şekilde vermek 6331 sayılı Kanun'la gerçekleştirilmek istenen amaçlara aykırıdır.

Yönetmeliklerde aynı meslek grubu için öngörülen çalışma deneyimine ilişkin sürenin hangi standartlara göre belirlendiği noktasına da dikkat çekilmektedir. Örneğin A sınıfı iş güvenliği uzmanlığı belgesine sahip olabilecek iş müfettişleri için ilk iki yönetmelikte 3 yıl çalışma deneyimi aranırken sonrasındaki yönetmeliklerde sırasıyla 5, 8, 10 yıl teftiş yapmış olmaları koşulu aranmıştır. Bunun yanı sıra, ilk iki yönetmelikte meslek grubu öngörülmemişken 2010 yılından itibaren mühendis, mimar veya teknik eleman unvanına sahip olma şartı getirilmiştir. 2010 tarihli yönetmelikte sadece sınavda başarılı olma şartı öngörülmüşken diğer tüm yönetmeliklerde sınavsız olarak A sınıfı iş güvenliği uzmanlığı belgesine sahip olacakları hükme bağlanmıştır. Değişik gruplar için benzer farklılıkları artırmak mümkündür (Cam, 137-139). Her yeni yönetmeliğin belge alımı ile ilgili getirdiği değişikliklere yönelik bir açıklamanın (gerekçelendirmenin) yapılmaması nedeniyle, mevcut olan ve daha sonra değişen pek çok koşulu anlamlandırmak mümkün olmamaktadır.

B- Bir Üst Sınıfta Çalışma ve Sınıflar Arası Yükselme Sorunu

İSG profesyonellerinin sayıca yetersizliği ve özellikle A sınıfı uzman bulmada yaşanan sıkıntı nedeniyle yükselen uzmanlık ücretlerini

düşürme amacıyla³⁴ belgelendirme koşullarının da esnekleştirilmesi gündeme gelmiştir. Ancak bu esneklik, doğurduğu sonuçları dolayısıyla ulaşılmak istenen amacın gerçekleşmesini engellemiş görünmektedir. Özellikle uzmanlık belgesine hak kazanma koşullarına ilaveten sınıflar arası yükselme şartlarının da değiştirilmesi konu ile ilgili tartışmaları artırmıştır. Bundan en çok ve en olumsuz şekilde etkilenen mesleğe yeni başlayan iş güvenliği uzmanları olmuş, motivasyonları düşmüş ve adalet duyguları zedelenmiştir. Herhangi bir mesleki tecrübe aranmadan sadece belirli bir alanda lisans eğitimi almış olmak ve sigortalılık süresine bağlı olarak girilen bir sınavla sınıf atlanması, büyük bir istekle bu alana girmeyi düşünen yeni nesil iş güvenliği uzmanlarını meslekten uzaklaştırmaya başlamıştır.

*Bir üst sınıfta çalışmaya ilişkin düzenleme ilk kez 2010 tarihli Yönetmeliğin³⁵ geçici 1.maddesinde yer almıştır. Bu düzenleme, yeterli sayıda A sınıfı belgesi olan iş güvenliği uzmanı olmadığı tespitinden hareketle iş güvenliği uzmanı görevlendirme yükümlülüğü bulunan işverenlere yardımcı olmak için yapılmıştır. Nitekim, ilgili yönetmelikte **C sınıfı belgeye sahip olanların 3 yıl süreyle tehlikeli sınıfta yer alan işyerlerinde, B sınıfı belgeye sahip olanların da 4 yıl süreyle çok tehlikeli sınıfta yer alan işyerlerinde iş güvenliği uzmanı olarak görevlendirilebilmelerine imkan verilmiştir. 6331 sayılı Kanun'un geçici 4.maddesinde de aynı şekilde yer alan düzenlemenin, başlangıçta İSG hizmetlerinin sağlanabilmesi açısından **bir geçiş dönemi hükmü** olarak düşünüldüğüne şüphe yoktur³⁶. Ancak daha sonra yapılan değişikliklerle bu amacı aşan sonuçlar ortaya çıkmaya başlamıştır. Özellikle, 11.10.2013 tarihli Yönetmeliğe³⁷ eklenen geçici madde ile üst sınıflarda çalışmanın***

34 İş Sağlığı ve Güvenliği Genel Müdürü Kasım Özer'in beyanı, <http://www.taraf.com.tr/haber-apartmana-doktor-zorunlu-olmayacak-127890/>

35 İş Güvenliği Uzmanlarının Görev, Yetki, Sorumluluk ve Eğitimleri Hakkında Yönetmelik (RG:27.11.2010; 27768)

36 Söz konusu düzenlemenin 09.12.2014 tarihinde TBMM'ye sunulan yeni Torba Kanun Tasarısında devam etmesi öngörülmektedir. Tasarıdaki düzenlemeye göre C sınıfı belgeye sahip olanların 1 Ocak 2017 tarihine kadar tehlikeli sınıfta yer alan işyerlerinde, B sınıfı belgeye sahip olanların da 1 Ocak 2018 tarihine kadar çok tehlikeli sınıfta yer alan işyerlerinde iş güvenliği uzmanı olarak görevlendirilebilmelerine imkan tanınmaktadır. İşveren Dergisi, Cilt:52, Sayı:6, Kasım-Aralık 2014, TİSK Yayını, Ankara, s.40.

37 İş Güvenliği Uzmanlarının Görev, Yetki, Sorumluluk ve Eğitimleri Hakkında Yönetmelikte Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik (RG:11.10.2013; 28792).

kapsamı genişletilmiş, böylece sınıflar arası yükselmenin de yolu açılmıştır.

2010 tarihli Yönetmelik ile temelleri atılan ve sonrasında 31.01.2013 tarihli Yönetmelik³⁸ ile üç yıllık mesleki tecrübesi olan ve adına 750 gün prim ödenmiş olan B veya C sınıfı iş güvenliği uzmanlığı belgesine sahip uzmanların, *sektörel* düzenleme kapsamında kendi meslek dallarına uygun işlerin yapıldığı işyerleri ile sınırlı **olmak koşuluyla, bütün tehlike sınıflarına ait işyerlerinde görevlendirilebilmeleri sağlanmıştır**. Hükümün 7 yıllık geçerlilik süresi içinde, iş güvenliği uzmanına işyerinin tehlike sınıfına uygun belge alma fırsatı da tanınmıştır. Bir önceki düzenleme bir üst sınıfta görevlendirilmeyi sağlarken, söz konusu hüküm ile belli şartlar dahilinde tüm tehlike sınıflarına hizmet verme olanağı düzenlenmiştir. Buna göre C sınıfı belgeye sahip bir iş güvenliği uzmanının, koşulları sağladığı takdirde çok tehlikeli sınıfta görevlendirilmesi mümkün görünmektedir. İlgili hükümün sakıncaları bulunmakla birlikte **en isabetli yönü, üç yıllık mesleki tecrübenin iş güvenliği uzmanının kendi meslek dalına uygun işlerin yapıldığı işyerinde gerçekleştirilmiş olması koşulunu aramasıdır**. Bu konuda işyerinde yapılan asıl işin esas alınarak, iş güvenliği uzmanının meslek dalı ile işyeri tehlike sınıfının ilgisinin, NACE kodları üzerinden Bakanlıkça belirlenecek olması hükme bağlanmıştır.

Özellikle C sınıfı iş güvenliği uzmanlarının çok tehlikeli işlerde görevlendirilmesinin doğuracağı bir takım sakıncalar dikkate alınarak 14.06.2013 tarihli Tebliğ³⁹ yayınlanmıştır. Tebliğde NACE kodları esas alınarak C sınıfı iş güvenliği uzmanlarının meslek dalı ile işyeri tehlike sınıfı ilgi tablosu düzenlenmiş ve 3 yıllık mesleki tecrübesi olan uzmanların görevlendirilebilecekleri işler belirlenmiştir. Buna göre tabloda belirlenen meslek unvanlarına sahip C sınıfı iş güvenliği uzmanları sadece unvanı ile eşleştirilmiş olan faaliyetlerin yapıldığı işyerlerinde görevlendirilebileceklerdir. Bir başka ifade ile herhangi bir alanda C sınıfı belgeyle 3 yıl çalışmış olan her uzman çok tehlikeli sınıfta yer alan işyerlerinde görev yapamayacaktır. Mesleki tecrübeyi ön plana alan bu

38 İş Güvenliği Uzmanlarının Görev, Yetki, Sorumluluk ve Eğitimleri Hakkında Yönetmelikte Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik (RG: 31.01.2013; 28545).

39 Çok Tehlikeli İşlerde Görevlendirilebilecek (C) Sınıfı İş Güvenliği Uzmanları Hakkında Tebliğ (RG:14.06.2013; 28677).

düzenlemenin bu konudaki diğer düzenlemeler karşısında adil ve objektif kriterleri barındırması açısından yerinde olduğu düşünülmektedir. Ancak 30.05.2013 tarihinde Danıştay söz konusu düzenleme için yürütmeyi durdurma kararı⁴⁰ vermiştir. Danıştay'ın bu kararına rağmen Bakanlığın 15 gün sonrasında söz konusu düzenlemenin uygulanmasına yönelik bir tebliğ çıkartmış olması da ayrıca çok ilginçtir.

Danıştay'ın iptal kararı üzerine İş Sağlığı ve Güvenliği Genel Müdürlüğü, çok tehlikeli sınıfta yer alan işyerlerinde C sınıfı iş güvenliği uzmanı görevlendirilmesi taleplerini ve yapılan sözleşmeleri askıya almıştır⁴¹. Kısa süre içinde 02.08.2013 tarih ve 6495 sayılı Kanun ile sınıflar arası yükselme sağlayacak farklı bir düzenleme yapılmıştır. 6331 sayılı Kanun'un geçici 4.maddesine yapılan ilave düzenleme ile Bakanlıkça belirlenecek şartları sağlayan iş güvenliği uzmanlarına, yalnızca ödenmiş prim gün sayısı ve sahip olunan belge sınıfı dikkate alınarak herhangi bir eğitime katılmadan **üst sınıf belge için doğrudan sınava girme** imkanı sağlanmıştır. **Öte yandan;** 6495 sayılı Kanun'da yapılan değişikliğe bağlı olarak 2013 tarihli Yönetmeliğin⁴² geçici 2.maddesi değiştirilerek sınıflar arası yükselmenin koşulları yeniden düzenlenmiştir. Buna göre;

- C sınıfı iş güvenliği uzmanlığı belgesine sahip olanlar; başvurdukları tarihte adlarına 1500 gün prim ödenmiş ise B sınıfı, 3000 gün prim ödenmiş ise A sınıfı iş güvenliği uzmanlığı belge sınavına girmeye,
- B sınıfı iş güvenliği uzmanlığı belgesine sahip olanlar ise, başvurdukları tarihte adlarına 1800 gün prim ödenmiş ise A sınıfı iş güvenliği uzmanlığı belge sınavına girmeye

hak kazanmışlardır. Sınıflar arası yükselmeyi sağlayan bu sistemden yararlanabilmek için öncelikle C sınıfı belgeye sahip olmak gerekmektedir. Prim ödemelerinin hangi çalışma statüsünde (SSK (4/1-a), Bağ-Kur

40 Kararda, 6331 sayılı Kanun'un sınıflarla ilgili görev alanları ve bir üst sınıfta görev yapma sürelerini düzenleyen maddesinin yönetmelik ile değiştirilemeyeceği vurgulanmıştır. Diğer bir deyişle Kanun'a aykırı yönetmeliğin çıkarılması ve getirilen değişikliğin sektörel düzenleme kapsamında kabul edilmesinin mümkün olmadığı gerekçeleriyle iptal kararı verilmiştir. <http://www.isgforum.net/threads/dan%C4%B1%C5%9Ftay-10%E2%80%99uncu-dairesi%E2%80%99nin-e-2013-919-say%C4%B1-ve-30-5-2013-tarihli-karar%C4%B1.7723/>

41 http://www.csgb.gov.tr/csgbPortal/isggm.portal?page=duyuru&id=c_sinifi iptal

42 İş Güvenliği Uzmanlarının Görev, Yetki, Sorumluluk ve Eğitimleri Hakkında Yönetmelikte Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik (RG: 11.10.2013; 28792).

(4/1-b) ve Emekli Sandığı (4/1-c) ve hangi zaman diliminde ödendiğine bakılmaksızın söz konusu gruba bir yıl içinde (02.08.2013 – 02.08.2014) iki kez sınava girme hakkı tanınmıştır. Eğer kişinin elinde C sınıfı iş güvenliği uzmanlığı belgesi yoksa sınıf yükseltme sınavına girebilmek için öncelikle C sınıfı belge sınavına girmesi gerekmektedir aksi takdirde bu uygulamadan yararlanmasına imkan yoktur.

Prim gün sayısının tespiti ve sınıf yükseltme sınavları hakkında ortaya çıkan soru işaretleri üzerine yönetmeliğin uygulanması bakımından Bakanlık 11.01.2013 ve 03.12.2013 tarihlerinde *duyurular*⁴³ yayınlanmıştır. Duyurularda; sadece prim ödeme gün sayısına göre iş güvenliği uzmanlığı sınıf yükseltme sınavı yapılacağından, mevcut belgesini B veya A sınıfı iş güvenliği uzmanlığı belgesine yükseltmek isteyenlerin müracaat edebileceği, prim ödeme gün sayısının hesabında sınav müracaat tarihi itibarıyla SGK tescil kaydında görülen prim ödemelerinin dikkate alınacağı (Yurtdışı borçlanmaları, askerlik borçlanması, doğum borçlanması ile mükerrer prim ödemeleri gün sayılarında dikkate alınmayacaktır), bu hakkın sadece bir belge sınıfı yükseltmek (B veya A) amacıyla kullanılabileceği, prim gün sayısı yeterli olsa dahi ikinci defa yükseltme yapılamayacağı konuları üzerinde durulmuştur. Yönetmelikteki ifadeler ile Bakanlık duyuruları arasında ortaya çıkan farklılıkların hukuka uygunluğu ve bundan dolayı kişileri mağdur eden uygulamaların varlığı konusunda tartışmalar devam etmektedir (Ağır, 2013). Bakanlığın 24 Mayıs 2014 yükseltme sınavı ile ilgili hazırladığı ve geçmiş duyurulara göre oldukça ayrıntılı düzenlenmiş 19 maddeden oluşan duyurusu da dikkat çekicidir⁴⁴. Diğer taraftan ilgili hükme ilişkin yürütmenin durdurulması talebine karşılık Danıştay'ın 02.06.2014 tarihinde verdiği kararda, üst sınıflara geçiş sınavına girilebilmesi için aranan sosyal güvenlik kurumuna ödenmiş prim gün sayısının herhangi bir çalışma alanına değil, iş sağlığı ve güvenliği alanına ilişkin olmasının şart olduğu, ayrıca bir üst sınıf iş güvenliği uzmanlığı belgesi alınmasına yönelik esasların belirlenmesi gerekirken, yasaya aykırı olarak C sınıfı belge sahiplerinin, A sınıfı belge sınavına girebilmesine olanak

43 http://www.csgeb.gov.tr/csgebPortal/isggm.portal?page=duyuru&id=sinav_hakki_duyurusu
http://www.csgeb.gov.tr/csgebPortal/isggm.portal?page=duyuru&id=23subat_yukseltme_sinavi_duyurusu,

44 <http://www.csgeb.gov.tr/csgebPortal/isggm.portal?page=duyuru&id=24may%C4%B1s2014s%C4%B1navduyurusu>

tanınmasının hukuka uygun olmadığı açıkça ifade edilmiştir⁴⁵.

C- Sınav Uygulaması

İş güvenliği uzmanı görevlendirme yükümlülüğünü düzenleyen 2004 tarihli ilk yönetmelikle birlikte İSG profesyonelleri için ilk sınav 2005 yılında yapılmıştır. Başlangıçta daha seyrek yapılan sınavlar özellikle 6331 sayılı Kanun'un yayımından itibaren daha sık aralıklarla yapılmaya başlanmış, ancak artan sınav sayısı ile birlikte sınavlarla ilgili itirazlar ve tartışmaların da yoğunluğu artmıştır. İtirazların, daha çok bazı sınav sorularının iptali ve bazı gruplara tanınan sınav hakkı ile ilgili olduğu dikkat çekmektedir. 6331 sayılı Kanunla ortaya çıkan İSG profesyonelleri talebini karşılamak için artırılan sınav sayısı ve sınavlarda ortaya çıkan başarı oranları da bir başka tartışmanın konusunu oluşturmuştur. Sınavlarla ilgili olarak, başta Bakanlık web sayfası olmak üzere yayınlanmış, kamuoyu tarafından erişilebilir düzenli ve güvenilir istatistiki veriler olmamakla birlikte çeşitli kaynaklardan ulaşılan verilerle oluşturulan **Tablo 4**, sınavlarla ilgili ve özellikle de iptal edilen sorular bakımından bazı değerlendirmeler yapmaya imkan vermektedir.

Tablo 4'de de görüldüğü gibi, bugüne kadar (27 Aralık 2014 sınavı dahil) İSG profesyonelleri için 10 kez sınav yapılmıştır (Ağır, 2014; Üstadlar Eğt. Danş.). Sınavlar İşyeri Hekimliği ve İş Güvenliği Uzmanlığı Sınavı adı altında, aynı tarihte, aynı saatte ve dört ayrı belge alanında gerçekleştirilmektedir. Bu çalışmada yapılan değerlendirmeler iş güvenliği uzmanlığı sınav sistemine yöneliktir.

- Günümüze kadar olan dönemde sınavlar MEB ile yapılan protokol çerçevesinde yürütülürken 2014 yılından itibaren sınavların ÖSYM ve İSG Genel Müdürlüğü arasında yapılan sınav protokolü çerçevesinde 3 ayda bir yapılması kararlaştırılmıştır. Buna rağmen ÖSYM'nin 2015 yılı İSG sınavı duyurusunda, Mayıs ve Aralık döneminde, 4 ayrı sertifika alanında (işyeri hekimliği, C,B,A İş Güvenliği Uzmanlığı), toplam 60 soru üzerinden 90 dakikalık iki kez sınav yapılacağı ve soruların basılı ya da internet ortamında yayınlanmayacağı yer almaktadır⁴⁶.
- 23 Şubat 2014 tarihli sınava kadar olan dönemde adaylar 110 dk'da toplam 100 sorudan sınava girmişler, sadece yükseltme sınavı olarak

45 http://www.memurlar.net/common/news/documents/485586/tara0001_1.pdf

46 <http://www.osym2015.com/node/500>

yapılan 23 Şubat 2014 tarihinde soru sayısı 80'e ve sınav süresi 90 dk'ya düşürülmüştür. 24 Mayıs 2014 ve 27 Aralık 2014 tarihlerinde yapılan sınavlarda ise adaylar 90 dk'da 60 sorudan sınava girmişlerdir.

- Sınavlar önceleri sadece tek bir merkezde (Ankara) yapılırken 2014 yılından itibaren, başvuruların sayısındaki artışa da bağlı olarak önce 5 merkezde daha sonra 17 merkezde yapılmak üzere yaygınlaştırılmıştır.
- Sınavda sorulacak konular ile soru yüzdeleri 2013 yılından itibaren değişmiştir. Bu tarihe kadar yapılan sınavlarda teknik konular %65, mevzuat %10 ve sağlık %5 iken, 6331 sayılı Kanun'un çıkışı ile birlikte teknik konular %40'a düşürülmüş, mevzuat %30'a ve sağlık %10'a çıkarılmıştır. Genel İSG konuları ve hukuk soru yüzdeleri değişmemiştir.

Sınavların bazıları sadece belge sınavı iken, bazıları hem yükseltme hem de belge sınavı niteliği taşımaktadır. Bazı sınavlar ise birden fazla amaca hizmet ederek eğitim alıp sınav hakkını kaybedenler, sınıf yükseltmek isteyenler ve 4 grup belgeden birine sahip olmak isteyenler için yapılmıştır⁴⁷. Yönetmelik değişikliğine bağlı olarak getirilen “**sınıflar arası yükselme**” hükmü gereğince 21 Aralık 2013 ve 24 Mayıs 2014 (son defa yapılan yükseltme sınavı⁴⁸) tarihlerinde yapılan sınavlar hem belge hem de yükseltme sınavı olmuştur. 23 Şubat 2014 tarihinde yapılan sınav ise sadece yükseltme sınavıdır. 2014 yılı içinde son sınav 27 Aralık 2014 tarihinde yapılmıştır⁴⁹.

Belge sınıfına göre iş güvenliği uzmanlarının sayısını ve tehlike sınıfına göre işyerlerinin sayısını tam olarak tespit etmek kolay değildir. NACE kodlarından yararlanarak işyeri sayısı tespit edilmeye çalışılsa bile bu işyerlerinde çalışanların sayısı ve buna bağlı ihtiyaç duyulan iş güvenliği uzmanı sayısını belirlemek mevcut istatistiklerle mümkün görünmemektedir. Çünkü resmi verilerde işyerlerinin tehlike sınıflarına göre ayrımını ve çalışan sayısını gösteren istatistikler mevcut değildir. Diğer taraftan iş güvenliği uzmanlığı belgesine sahip ancak filen uzmanlık yapmayan kişilerin varlığı da göz önüne alınırsa bu alanda tam bir sayıya ulaşmanın zorluğu daha iyi

47 http://www.csgb.gov.tr/csgbPortal/isggm.portal?page=duyuru&id=21aralik_sinavi

48 http://www.csgb.gov.tr/csgbPortal/isggm.portal?page=duyuru&id=24Mayis_sinavi_onemli_duyuru

49 <http://www.csgb.gov.tr/csgbPortal/isggm.portal?page=duyuru&id=2014mayisduyuru>

anlaşılır. Ancak bu konuda yapılan bir çalışmada (Ağır,2013) 31. 700 A sınıfı, 22.610 B sınıfı ve 24.980 C sınıfı olmak üzere toplam 79.290 iş güvenliği uzmanına ihtiyaç olduğu ifade edilmektedir.

İhtiyaçlar ile mevcut veriler karşılaştırıldığında özellikle A ve B sınıfı belgeli uzman sayısının artırılması gerektiği açıktır. Yukarda sözü edilen çalışmanın yapıldığı Aralık 2013 tarihinden itibaren geçen 2 sınav dönemi (21 Aralık 2103 ve 23 Şubat 2014) sonucunda

- A sınıfı belgeye sahip uzman sayısının 1 kat artarak 20.000'e yaklaştığı,
- B sınıfı belgeye sahip uzman sayısının ise 7 kat artarak 8.000'e ulaştığı

gözlenmektedir⁵⁰. Yıllardır iş güvenliği uzmanlarının sayıca yetersizliği vurgulanırken son 3 ay içinde yapılan 2 sınavla iş güvenliği uzmanlarının sayısında belirgin bir artış sağlanmıştır⁵¹. Bu artışın sağlanmasındaki en önemli faktörler, 11.10.2013 tarihli Yönetmelik değişikliği ile bazı gruplara sınavsız iş güvenliği uzmanı olma hakkının verilmesi ve prim gün sayısına bağlı olarak sınıflar arası yükselme sınav hakkının düzenlenmesidir. İş güvenliği uzmanı görevlendirme yükümlülüğüne ilişkin hükmü bir kez daha ertelemenin, Kanun'un işlevselliğini ve güvenilirliğini zedeleyeceği düşünüldükten A ve B sınıfı belgeli uzman sayısını arttırma yolu tercih edilmiştir. Ancak mesleki olarak tecrübe sahibi olunmadan sınıflandırılmasını sağlayan böyle bir düzenlemenin pek çok riski de beraberinde getireceği unutulmamalıdır. **“Önemli olan iş güvenliği uzmanının sayısının artması değil, donanımlı iş güvenliği uzmanının yetiştirilmesidir** (Ocak, 2013:34)”. Çünkü **“bu alan kişilerin özel çabasına, yeteneğine bırakılacak bir alan değildir** (Ocak, 2013: 35)”.

Bütün eksikliklerine ve problemlerine rağmen eğitim+sınav sistemi kendi içinde bir seçme ve sıralamayı mümkün kılan bir yöntemdir. Kısa dönemli problem çözme amacıyla (geçici süreli de olsa) bu sistemden

50 TBMM'de bir soru önergesi üzerine Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanı Faruk Çelik, 2012-2014 yılları arasında 44.930 işyerinin A sınıfı; 39.512 işyerinin B sınıfı ve 88.267 işyerinin C sınıfı iş güvenliği uzmanlığı sözleşmesi yaptığını açıklamıştır. www.memurunyeri.com/memur/manset-haber/777 (08.01.2015).

51 “Bu sayede ülkemde nur topu gibi 10.500 A sınıfı, 9.850 B sınıfı iş güvenliği uzmanı oldu.” <http://www.isakarakas.com.tr/sinifi-ve-b-sinifi-guvenligi-uzmanlik-belgeleri-iptal-edilecek-mi/> (09.08.2014).

vazgeçilerek, hangi alanda mesleki tecrübesi ve kıdeminin olduğuna bakılmaksızın (sigortalılık) prim ödenen gün sayısından hareketle sınav başarısına dayalı bir belgelendirme yapılması son derece yanlış olmuştur.

İş güvenliği uzmanlığı belgelendirme süreci ile ilgili olarak aşağıdaki değerlendirmeleri yapmak mümkün görünmektedir.

- Uzmanlık eğitimlerinde ve sınavlarında İSG bakımından önem taşıyan iş kolları, işyerleri ve risk farklılıklarının dikkate alınmaksızın herkese aynı soruların sorulması yanlıştır. Buna göre bir biyolog ile inşaat mühendisi, bir kimyager ile bir makine mühendisi aynı sorularla sınava girmekte ve belgelendirilmektedir.
- İş güvenliği uzmanlığında saha görevinin esas olduğu dikkate alınırsa mesleki tecrübe önem kazanmaktadır. Temel lisans eğitimini aldıktan sonra yalnızca eğitim ve sınav başarısına bağlı olarak profesyonel ve tam sorumlu olarak göreve başlamaları önemli bir sorun kaynağıdır. Bazı mesleklerde (avukatlık, mali müşavirlik, müfettişlik) olduğu gibi profesyonel olarak iş güvenliği uzmanı olarak çalışmaya başlamadan önce bir yıl “*staj veya deneme süresi*” veya “*uzman yardımcısı*” kapsamında bir çalışma tecrübesi olduktan sonra profesyonel olarak göreve başlatılma düşünülmelidir. İş güvenliği uzmanlarının iş kazası ve meslek hastalıkları sonucunda ortaya çıkabilecek sorumluluklar da dikkate alınınca staj/yardımcılık uygulaması ve mesleki tecrübesi önemli hale gelmektedir.
- Sınav güvenliği ve sınavların güvenilirliği, iş güvenliği uzmanlarının belgelendirilmesi ile ilgili bir başka problem alanını oluşturmaktadır. Dönemler itibarıyla yapılan sınavlardaki başarı oranları bu konuda bir değerlendirme imkanı vermektedir. Nitekim, *sınav başarısının % 10-20 aralığında devam ettiği bir süreçte 21 Aralık 2013 de yapılan ilk yükselme sınavında, A sınıfında % 81,99; B sınıfında % 84,18; C sınıfında % 70,37 ve toplamda da % 79 oranında başarı sağlanması “hayatın olağan akışı” ile açıklanamayan bir sonuçtur. Sadece bu sınav ile Türkiye bir sınav döneminde mevcut iş güvenliği uzman sayısını 3 kat artırma imkanı bulmuş görünmektedir. Nitekim bir dönem sonra yapılan 23 Şubat 2014 tarihli yükselme sınavında başarı oranının tekrar %15'lere düştüğü gözlenmektedir*⁵².

52 A sınıfı belge için sınava giren aday sayısı 13.151, başarılı olan aday sayısı 2.140; B sınıfı belge için sınava giren aday sayısı 7.479, başarılı olan aday sayısı 2.036.

- İş güvenliği uzmanlarının eğitim ve sınav sistemi, mesleğe yönelme ve bu alanı seçenlerin mesleğe olan bağlılıklarını doğrudan etkiler. Bu bakımdan sınavların güvenli ortamda yapılması ve sonuçların güvenilirliği önemlidir. Başta üniversite giriş sınavları olmak üzere merkezi olarak yapılan sınavların güvenliğine yönelik eleştiriler ve çeşitli iddialar, özellikle 6331 sayılı Kanun sonrası dönemde yapılan İSG sınavları için de yapılmıştır⁵³. Bu iddialardan bir kısmının yargı kararları ile de doğrulanması⁵⁴ sınavların güvenilirliğini tartışma konusu haline getirmiştir. Yapılan sınavlarda iptal edilen veya cevap şikkı değiştirilen soruların sayısının özellikle bazı sınavlarda yüksek çıkması soruların hazırlanması aşamasında özensizliğin bir göstergesi olarak kabul edilebilir. Bu durum aynı zamanda sınav sistemine yönelik güveni de zedelemiştir. Aşağıdaki tabloda iş güvenliği uzmanı görevlendirme yükümlülüğünün doğduğu 2004 yılından günümüze kadar yapılan sınavlar ve iptal edilen sorularla ilgili veriler ulaşılan imkanlar ölçüsünde derlenmiştir. İlk iki sınav döneminde A ve B sınıfı belge için, üçüncü sınav döneminde ise A sınıfı belge için başvuran adayların bulunmadığı tespit edilmiştir⁵⁵.

53 <http://www.memuruz.net/is-guvenligi-sinavinda-skandal/>

54 Nitekim Ankara 5. İdare Mahkemesinin vermiş olduğu karar ile **02.07.2011 tarihinde yapılan C sınıfı iş güvenliği uzmanlığı sınavında sorulan sorulardan A kitapçığındaki 46 nolu soru ile buna karşılık gelen B kitapçığındaki 39 nolu soru iptal edilmiştir**. Milli Eğitim Bakanlığınca, iptal edilen sorular adaylar lehine doğru kabul edilerek 100 puan üzerinden yeniden değerlendirme yapılmış ve 70 ve üzeri puan olarak başarılı sayılanların listesi Genel Müdürlüğümüze bildirilmiştir.

55 <http://www.csgb.gov.tr/csgbPortal/isggm.portal?page=duyuru&id=21> aralık_itiraz_ duyurusu
<http://www.csgb.gov.tr/csgbPortal/isggm.portal?page=duyuru&id=23>.02.2014_sınav_sorularına_itirazlar
<http://www.csgb.gov.tr/csgbPortal/isggm.portal?page=duyuru&id=13>Mayisitirazdegerlendirme
<http://www.csgb.gov.tr/csgbPortal/isggm.portal?page=duyuru&id=21>ekimitiraz
<http://www.isgforum.net/threads/18-a%C4%9Fustos-2013-s%C4%B1nav%C4%B1-iptal-olan-sorular-05-09-2013-resmi-a%C3%A7%C4%B1klama.8205/>
<http://www.csgb.gov.tr/csgbPortal/isggm.portal?page=duyuru&id=2>temmuzmahkemeyeni
<http://www.ustadlar.com.tr/is-guvenligi-sinav-sorulari.aspx>

Tablo 4. İş Güvenliği Uzmanlık Belgelendirme Sınavları ve İptal Edilen / Cevap Şıkkı Değiştirilen Soru Sayıları

Sınav tarihi	Toplam soru sayısı/Süre	İptal edilen /cevap değişikliği yapılan sorular			Toplam hatalı soru sayısı
		A Sınıfı Belge	B Sınıfı Belge	C Sınıfı Belge	
26 Haziran 2005	100 soru/110 dk	A sınıfı başvuru yoktur.	B sınıfı başvuru yoktur.		
25 Aralık 2010	100 soru/110 dk	A sınıfı başvuru yoktur.	B sınıfı başvuru yoktur.		
2 Temmuz 2011	100 soru/110 dk	A sınıfı başvuru yoktur.			
24 Aralık 2011	100 soru/110 dk	—	—	3 soru iptal	3
13 Mayıs 2012	100 soru/110 dk	1 soru iptal	1 soru iptal	1 soru iptal / 1 soru cevap değişikliği	4
21 Ekim 2012	100 soru/110 dk	—	2 soru iptal	2 soru iptal	4
18 Mayıs 2013	100 soru/110 dk			2 soru iptal	2
18 Ağustos 2013	100 soru/110 dk	22 soru iptal	7 soru iptal /1 soru cevap değişikliği	7 soru iptal / 2 soru cevap değişikliği	39
21 Aralık 2013 belge ve yükseltme	100 soru/110 dk	3 soru iptal / 1 soru cevap değişikliği	—	2 soru iptal /2 soru cevap değişikliği	8
23 Şubat 2014 Sadece yükseltme	80 soru/90 dk	2 soru iptal / 1 soru cevap değişikliği	1 soru iptal	C sınıfı başvuru yoktur.	4
24 Mayıs 2014 Belgelendirme ve Yükseltme	60 soru ⁵⁶ /90 dk				İtirazlar, değerlendirme (yargı) sürecinde
27 Aralık 2014	60 Soru/90 dk.				İtiraz edilecek soruların değerlendirilmesi devam ediyor

56 http://webcache.googleusercontent.com/search?q=cache:K955evnt-TsJ:www.csgb.gov.tr/csgbPortal/ShowProperty/WLP%2520Repository/isggm/dosyalar/24Mayis_Sinav_Uygulama_Duyurusu+%26hl=tr&ct=clnk&gl=tr&client=safari

SONUÇ

Herkesçe bilindiği gibi, işin güvenliğini sağlayıcı faaliyetler doğrudan insan sağlığı ve yaşam hakkını korumaya yönelik uygulamaları içinde barındırır. Uzman olan kişi ise; **“Bir bilim dalında, belli bir teknik alanda yoğun bir öğrenim görerek ya da türlü uygulamalara katılarak yüksek derecede yeterlik kazanmış olan kimse, belli bir işte belli bir konuda bilgi, görüş ve becerisi çok olan kimse”**⁵⁷dir. Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı da sağlığın ve güvenliğin uzmanlık gerektiren bir iş olduğu anlayışı ile mevzuatı hazırlamış ve iş güvenliği uzmanlığını mühendis, mimar ve teknik elemanların yapabileceği düzeyde teknik bir konu olarak görmüştür (Yorgun, 2014). Nitekim iş güvenliği uzmanları da işyerlerinde risklerden arındırılmış, sağlıklı ve güvenli bir iş ortamı oluşturmak, çalışanların sağlık, güvenlik ve refahını sağlamak temel amacıyla çalışan kişilerdir.

Geçen 10 yıllık sürede iş güvenliği uzmanı olarak görevlendirilecek meslek gruplarına ilişkin mevzuatta sadece ikincil mevzuatta 7 kez değişiklik yapılmıştır. İlk değişiklikler daha çok mesleğin tanımı ile ilgili iken özellikle son değişiklikler ağırlıklı olarak kapsamı genişletici yönde olmuştur. Nitekim, iç mimarlar, şehir ve bölge planlayıcıları, peyzaj mimarları gibi mimarlık fakültesinin tüm bölümlerinden mezun olanlara, çalışma hayatını denetleyen sosyal iş müfettişleri ile Sosyal Güvenlik Kurumu müfettişlerine ve biyologlara iş güvenliği uzmanı olma yolu açılmıştır.

Meslek gruplarına ilişkin kapsamı genişletici düzenlemelere rağmen yeterli iş güvenliği uzmanının olmaması, iş güvenliği uzmanı görevlendirme yükümlülüğü ile ilgili uygulamaların hayata geçirilmesine yönelik ertelemeleri de beraberinde getirmiştir. Nitekim, iş güvenliği uzmanının sertifikalı olma şartının ertelenmesi ile başlayan süreç daha sonra çalışan sayısı ve tehlike sınıfı gözetilerek iş güvenliği uzmanı görevlendirme yükümlülüğünün ertelenmesi ile devam etmiştir.

İSG uygulamalarının başarıya ulaşmasının anahtar değişkenlerinden biri haline gelen İSG profesyonelleri ve özellikle de iş güvenliği uzmanlarının yetkilendirilme ve görevlendirilme süreçleri bu kişilerin yeterliliğini belirleyici olduğu ölçüde önemli hale gelmiştir. İş güvenliği uzmanlığı büyük ölçüde sonradan kazanılan bir yetkinlik olduğu için

57 http://www.tdk.gov.tr/index.php?option=com_bts&arama=kelime&guid=TDK.GTS.5367cbe574e5f1.13175062

İSG profesyonellerinin belirlenmesine ve sınıflandırılmasına yönelik **eğitim+sınav+staj** süreçleri önem kazanmaktadır.

20.01.2004 tarihli ilk Yönetmelikte A, B ve C sınıfı sertifikalar, iş sağlığı ve güvenliği alanındaki çalışma yılları dikkate alınarak verilmiştir. 27.11.2010 tarihli Yönetmelikte ise uzmanlık sınıflarında uzmanlık belgesi ile çalışılan yıllar dikkate alınarak bir üst sınıfa geçişler düzenlenmiştir. 29.12.2012 tarihli Yönetmelikte 2013 yılında yapılan değişiklikten sonra ise sadece ödenen prim gün sayıları dikkate alınarak üst sınıflara geçişler sağlanmıştır. Başlangıçtaki olumlu düzenlemelere karşın son dönemde iş güvenliği uzmanlığı konusundaki mevzuat değişiklikleri hem mesleğe yeni başlayanlar üzerinde hem de sistemin etkin çalışması yönünde olumsuz sonuçlar doğurmuştur.

Getirilen düzenleme öncelikle mesleğe yeni başlayanların adalet duygularını ve mesleğe olan inançlarını zedelemiştir. Mesleki tecrübesi hiç olmayan bir kişinin 220 saatlik bir eğitimle C sınıfı belge alarak ardından prim ödenmiş günlerine bağlı olarak A sınıfı belgeye sahip olabilmesi mesleğin önemini, saygınlığını ve **“uzman”**lığın değerini düşürmüştür. Pek çok kişi tarafından iş güvenliği uzmanlığı ticari bir olgu olarak algılanmaya başlanmıştır. Örneğin; kimya mezunu olan ancak yıllardır cezaevinde infaz koruma memuru olarak çalışan birinin **“bu belgeyi alsam işime yarar mı?”** sorusundan sonra uzman olması, yükselme sınavında A belgesini alan ama **“hiç bir tecrübem yok bundan sonra nasıl bir yol izlemem gerekir?”** diye sorarak yol, yöntem öğrenmek istemesi, mobilya dekorasyon öğretmenliği yapan birinin C sınıfı belge alarak mesleğe başlaması, yıllardır dershanede biyoloji hocalığı yapan birinin önce C daha sonra yükselme sınavı ile A sınıfı belgeye sahip olması, hayatında hiç çalışmayan ama isteğe bağlı prim ödeyerek A sınıfı belge sahibi olunması gibi durumlarda bu kişilerin iş güvenliği uzmanlığı yaptıkları işyerlerinde risksiz, sağlıklı ve güvenli ortamların nasıl yaratılacağı koca bir soru işaretidir. İş sağlığı ve güvenliği siteleri, forumları bunların sayısız örnekleri ile doludur.

Sınavlar birer ölçüm ve/veya sıralama sistemidir. Belli bir alanda yetenek, bilgi ve beceriyi ölçen sınav sorularının hazırlanması, zorluk derecesinin belirlenmesi de ayrı bir titizlik ve uzmanlık gerektiren bir iştir. Dönemler itibarıyla yapılan sınavlarda iptal edilen sınav sorularının adedi, ardışık dönemlerde sınavların zorluk seviyesinin değişkenliği sınava girenlerin kuruma olan güvenini zedelemektedir. Aynı uzmanlık dalında bir dönem

%80'lere çıkan başarı oranının bir sonraki dönem %15'lere düşmesi sınavın gerçek amacını aşarak uzman sayısını artırmaya yönelik bir sınav yapıldığı düşüncesini akla getirmektedir. Nitekim iş güvenliği uzmanları arasında sınıfa göre belge sayısının hesabı yapılmakta, sınav dönemine göre Bakanlığın zor ya da kolay soru sorma politikası tahmin edilmeye çalışılmakta ve sonucun, piyasayı bozma yönünde bir tehdit oluşturacağı düşünüldüğü noktada soruları zorlaştırma eğiliminin ön plana çıktığı ifade edilmektedir⁵⁸. Buna karşılık, Bakanlığın asla böyle bir yola başvurmamasını, sınavların hem güncel mevzuat hem de saha uygulamaları açısından tüm konuların hakkını verebilen, konusunda profesyonel anlamda yetkin ve donanımlı kişileri seçmeye yönelik hazırlanması gerektiğini savunan, mesleğinin önemine inanan uzmanlar da mevcuttur⁵⁹. Ancak soruların zorluk derecesindeki aşırı dalgalanmalar, her sınav döneminde iptal edilen soruların varlığı, yılda iki kere ile başlayan sınavların yılda dört kereye kadar çıkması adayların sınav sistemine bakış açısını doğal olarak etkilemiştir.

İş güvenliği uzmanlığı büyük oranda tecrübe isteyen bir iştir. 180 saat teorik eğitim ve 40 saatlik uygulamalı eğitimle C sınıfı belge alan ve mesleği ile ilgili bir alanda çalışmamış hiç deneyimi olmayan bir kişinin yükselme sınavları ile belge alması önümüzdeki dönemde daha büyük riskler doğuracaktır. Getirilen düzenleme, iş güvenliği uzmanı niteliklerine sahip ancak iş güvenliği uzmanlığı belgesi olmayan bir kişinin dört ay gibi kısa bir sürede bu alanda 10 yıllık deneyimi olan kişilerle aynı seviyeye gelebilmesini diğer bir deyişle A sınıfı uzmanlık belgesini alabilmesine imkan vermektedir. Bir taraftan mesleki deneyime hiç sahip olunmaması diğer taraftan 40 saatlik uygulamalı eğitimin diğer bir deyişle 5 günlük stajın kimi işyerlerinde naylon staj olarak yaptırılması ciddi sıkıntıların habercisidir. İSG'nin önemine inanan işverenler 5 günlük staj/uygulama ile konunun öğrenilemeyeceğini ifade etmektedirler⁶⁰ ve haklıdır. Yapılan eğitimlerle sayıca istenilen miktarda iş güvenliği uzmanı sağlanabilir ama bu kişilerin saha deneyimleri, riskleri öngörebilmeleri ve iş kazalarının önlenmesine katkıları konusunda ne kadar yeterli olacakları bilinmemektedir. Eğer prim günlerinin esas alınmasına

58 <http://www.isgforum.net/threads/23-%C5%9Fubat-s%C4%B1nav%C4%B1-patlad%C4%B1-m%C4%B1.10741/page-6>

59 <http://www.isgforum.net/threads/21-aralik-2013-sinavinda-a-b-c-sinifi-sinavlarina-ka%C3%A7-ki%C5%9Fi-girecek.9135/page-4>

60 <http://www.isgforum.net/threads/21-aralik-2013-sinavinda-a-b-c-sinifi-sinavlarina-ka%C3%A7-ki%C5%9Fi-girecek.9135/page-4>

yönelik eğilim devam ederse bu konuda en doğru kararın mesleki deneyime ilişkin prim gün hesabı olduğu düşünülmektedir.

Özellikle mesleki deneyimi olmayan sadece prim gün sayısına göre belge alan ve 4 ay gibi kısa bir sürede yükselen iş güvenliği uzmanlarının bir inşaatta, maden ocağında, tersanede, radyoaktif bir ortamda çalışarak riskleri tespit edeceklerini beklemek büyük bir risk almaktır. Çünkü iş güvenliği uzmanlığı büyük oranda deneyim isteyen bir iştir. *Hiç mesleki deneyimi olmayan A, B ve C sınıfı belgeli iş güvenliği uzmanlarının belli bir süre uzman yardımcısı sıfatı ile deneyim kazanarak uzmanlık görevini yapmaları tercih edilmelidir.* Böylece hem deneyim kazanılması süresince ortaya çıkabilecek iş kazası vb tehlikeler önlenmiş olur hem de mevzuata ve saha uygulamalarına hakim yetkin ve donanımlı belge sahibi uzmanların saygınlığı korunmuş olur.

18 Aralık 2014 tarihli Yönetmelik değişikliği ile *sektörel* iş güvenliği uzmanlığının getirilecek olması İSG alanında **olumlu** bir düzenlemedir. Madencilik ve inşaat gibi iş kazalarının yoğun yaşandığı sektörler başta olmak üzere diğer sektörlerde de görev yapacak iş güvenliği uzmanlarının, öncelikli olarak hangi mesleki unvana sahip olmaları gerektiği Bakanlıkça belirlenecektir. Böylece maden işyerlerinde maden mühendisi, yapı işyerlerinde inşaat mühendisi unvanına sahip iş güvenliği uzmanlarının çalıştırılması mümkün olacaktır⁶¹. Bu uygulama ile sektöre özgü mesleki risklerin tespiti ve önlenmesine ilişkin tedbirlerin alınmasında daha gerçekçi ve etkin sonuçların alınacağı düşünülmektedir.

Görüldüğü gibi 2004 yılından bugüne geçen 10 yıllık süreçte, henüz 6331 sayılı Kanunla sağlanmak istenen genel amaçlara uygun bir iş güvenliği uzmanı görevlendirme yükümlülüğü ile ilgili istikrarlı bir sistem oluşturulamamıştır. Ancak yukarıda kronolojik olarak verilen süreç sonunda benzer hataların yapılmasını önleyecek bir tecrübenin ve bilgi birikiminin de sağlanmış olması gerekir. Başlangıçta **“plansızlık, uzağı görememe, alt yapıyı önceden yapamama, ihtiyaç projeksiyonu** çıkaramama ve niyetin ne olduğunun açıkça ortaya konmaması (Ağır, 2013)” şeklinde dile getirilen eleştiri kaynaklarının büyük ölçüde ortadan kalkmış olması gerekir.

61 Bir değerlendirmeye göre de; kişi farklı bir alanda lisans eğitimini tamamlamış ve uzmanlık belgesine sahip olsa bile sonradan Bakanlığın düzenleyeceği sektörel eğitim programlarına katılarak farklı sektörlerde çalışma imkanına sahip olabilecektir. <http://isgyasam.com/sektorel-guvenligi-uzmanliginin-onu-aciliyor> (09.01.2015).

Kaynakça

- Ağır, Adnan (2013) “İş Güvenliği Uzmanlığında Rakamların Dili Yalan Söyemez”, [http://www.osgbrehberi.com/koseyazisi/147/IS_GUVENLIGI_UZMANLIGINDA_RAKAMLARIN_DILI_YALAN_SOYLEMEZ.html]
- Ağır, Adnan (2014) “23 Şubat 2014 İş Güvenliği Uzmanlığı Sınavının Getirdikleri”, [http://www.osgbrehberi.com/koseyazisi/245/23_Subat_2014_Is_Guvenligi_Uzmanligi_Sinavinin_Getirdikleri.html]
- Ağır, Adnan (2013) “Prim Gün Sayısı Yüzünden Mağdur Olanlar Ne Yapacak?”, [http://www.resulkurt.com/?artikel,7235/prim-gun-sayisi-yuzunden-magdur-olanlar-ne-yapacak/adnan-agir]
- Cam, Erdem (2012) “İş Güvenliği Uzmanlığı Eğitimlerindeki Hukuki Dönüşüm (2004-2011),” *Çalışma ve Toplum Dergisi*, 2012/3:125-154.
- Demircioğlu, Murat (2006) *Ulusal ve Uluslararası Hukukta İş Güvenliği Uzmanlığı (İş Güvenliği Mühendisliği/İş Güvenliği Teknisyenliği)* (İstanbul: Beta Yayınları)
- Ekmekçi, Ömer (2005) *4857 sayılı İş Kanunu'na Göre İş Sağlığı ve Güvenliği Konusunda İşyeri Örgütlenmesi* (İstanbul: Legal Yayıncılık).
- Kılıç, Cem (2013) “İş Güvenliği Uzmanı ve İşyeri Hekimi İstihdamı Ertelendi”, [http://www.cnbee.com/yorum-ve-analiz/prof-dr-cem-kilic/is-guvenligi-uzmani-ve-is-yeri-hekimi-istihdami-ertelendi]
- Kılış, İlknur (2014) “İş Sağlığı ve Güvenliği” Aysen Tokol-Yusuf Alper (ed), *Sosyal Politika* (Bursa: Dora Yayıncılık): 239-269.
- Ocak, Saim (2013) “İş Güvenliği Uzmanlığı Yönetmeliği'nde Yapılan Değişikliklerin Değerlendirilmesi,” *İş Hukuku ve Sosyal Güvenlik Hukuku Dergisi*, 10(40): 21-36.
- Süzek, Sarper (2005) *İş Hukuku (Genel Esaslar-Bireysel İş Hukuku)* (İstanbul: Beta Yayınları).
- TİSK Yayını, *İşveren Dergisi*, Cilt:52, Sayı:6, Kasım-Aralık 2014, Ankara.
- Üstadlar Eğitim Danışmanlık, [http://www.ustadlar.com.tr/is-guvenligi-sinav-sorulari.aspx]
- Yorgun, Sayım (2014) “İşyeri Sahipleri Üçünü Birden Yapabilir mi?”, [http://www.haber7.com/yazarlar/doc-dr-sayim-yorgun/1148170-isyeri-sahipleri-ucunu-birden-yapabilir-mi]
- [http://www.csgeb.gov.tr/csgebPortal/cgm.portal?page=sss]
- [http://www.csgeb.gov.tr/csgebPortal/isggm.portal?page=haber&id=160ekotek]
- [http://www.taraf.com.tr/haber-apartmana-doktor-zorunlu-olmayacak-127890/]
- [http://www.csgeb.gov.tr/csgebPortal/isggm.portal?page=duyuru&id=c_sinifi_iptal]
- [http://www.isgforum.net/threads/dan%C4%B1C5%9Ftay-10%E2%80%99nuncu-dairesi%E2%80%99nin-e-2013-919-say%C4%B1-ve-30-5-2013-tarihli-karar%C4%B1.7723/]
- [http://www.csgeb.gov.tr/csgebPortal/isggm.portal?page=duyuru&id=sinav_hakki_duyurusu]

[[http://www.csgb.gov.tr/csgbPortal/isggm.portal?page=duyuru&id=23subat_yukseltme_sinavi_duyurusu,](http://www.csgb.gov.tr/csgbPortal/isggm.portal?page=duyuru&id=23subat_yukseltme_sinavi_duyurusu)]

[[http://www.csgb.gov.tr/csgbPortal/isggm.portal?page=duyuru&id=24may%C4%B1s2014s%C4%B1navduyurusu\]](http://www.csgb.gov.tr/csgbPortal/isggm.portal?page=duyuru&id=24may%C4%B1s2014s%C4%B1navduyurusu)

[[http://www.csgb.gov.tr/csgbPortal/isggm.portal?page=duyuru&id=21aralik_sinavi\]](http://www.csgb.gov.tr/csgbPortal/isggm.portal?page=duyuru&id=21aralik_sinavi)

[[http://www.csgb.gov.tr/csgbPortal/isggm.portal?page=duyuru&id=24Mayis_sinavi_onemli_duyuru\]](http://www.csgb.gov.tr/csgbPortal/isggm.portal?page=duyuru&id=24Mayis_sinavi_onemli_duyuru)

[[http://www.csgb.gov.tr/csgbPortal/isggm.portal?page=duyuru&id=2014mayisduyuru\]](http://www.csgb.gov.tr/csgbPortal/isggm.portal?page=duyuru&id=2014mayisduyuru)

[<http://www.memuruz.net/is-guvenligi-sinavinda-skandal/>]

[[http://www.csgb.gov.tr/csgbPortal/isggm.portal?page=duyuru&id=21aralik_itiraz_duyurusu\]](http://www.csgb.gov.tr/csgbPortal/isggm.portal?page=duyuru&id=21aralik_itiraz_duyurusu)

[[http://www.csgb.gov.tr/csgbPortal/isggm.portal?page=duyuru&id=23.02.2014_sinav_sorularina_itirazlar\]](http://www.csgb.gov.tr/csgbPortal/isggm.portal?page=duyuru&id=23.02.2014_sinav_sorularina_itirazlar)

[[http://www.csgb.gov.tr/csgbPortal/isggm.portal?page=duyuru&id=13Mayis_itirazdegerlendirme\]](http://www.csgb.gov.tr/csgbPortal/isggm.portal?page=duyuru&id=13Mayis_itirazdegerlendirme)

[[http://www.csgb.gov.tr/csgbPortal/isggm.portal?page=duyuru&id=21ekimitiraz\]](http://www.csgb.gov.tr/csgbPortal/isggm.portal?page=duyuru&id=21ekimitiraz)

[<http://www.isgforum.net/threads/18-a%C4%9Fustos-2013-s%C4%B1nav%C4%B1-iptal-olan-sorular-05-09-2013-resmi-a%C3%A7%C4%B1klama.8205/>]

[[http://www.csgb.gov.tr/csgbPortal/isggm.portal?page=duyuru&id=2temmuzmahkemeyeni\]](http://www.csgb.gov.tr/csgbPortal/isggm.portal?page=duyuru&id=2temmuzmahkemeyeni)

[[http://www.ustadlar.com.tr/is-guvenligi-sinav-sorulari.aspx\]](http://www.ustadlar.com.tr/is-guvenligi-sinav-sorulari.aspx)

[[http://www.tdk.gov.tr/index.php?option=com_bts&arama=kelime&guid=TDK.GTS.5367cbe574e5f1.13175062\]](http://www.tdk.gov.tr/index.php?option=com_bts&arama=kelime&guid=TDK.GTS.5367cbe574e5f1.13175062)

[[http://www.isgforum.net/threads/23-%C5%9Fubat-s%C4%B1nav%C4%B1-patlad%C4%B1-m%C4%B1.10741/page-6\]](http://www.isgforum.net/threads/23-%C5%9Fubat-s%C4%B1nav%C4%B1-patlad%C4%B1-m%C4%B1.10741/page-6)

[[http://www.isgforum.net/threads/21-aralik-2013-sinavinda-a-b-c-sinifisnavlarina-ka%C3%A7-ki%C5%9Figirecek.9135/page-4\]](http://www.isgforum.net/threads/21-aralik-2013-sinavinda-a-b-c-sinifisnavlarina-ka%C3%A7-ki%C5%9Figirecek.9135/page-4)

[[http://www.isgforum.net/threads/21-aralik-2013-sinavinda-a-b-c-sinifisnavlarina-ka%C3%A7-ki%C5%9Figirecek.9135/page-4\]](http://www.isgforum.net/threads/21-aralik-2013-sinavinda-a-b-c-sinifisnavlarina-ka%C3%A7-ki%C5%9Figirecek.9135/page-4)

[[http://webcache.googleusercontent.com/search?q=cache:K955evnt-TsJ:www.csgb.gov.tr/csgbPortal/ShowProperty/WLP%2520Repository/isggm/dosyalar/24Mayis_Sinav_Uygulama_Duyurusu+&cd=2&hl=tr&ct=clnk&gl=tr&client=safari\]](http://webcache.googleusercontent.com/search?q=cache:K955evnt-TsJ:www.csgb.gov.tr/csgbPortal/ShowProperty/WLP%2520Repository/isggm/dosyalar/24Mayis_Sinav_Uygulama_Duyurusu+&cd=2&hl=tr&ct=clnk&gl=tr&client=safari)

[[http://www.osym2015.com/node/500\]](http://www.osym2015.com/node/500)

[[http://www.memurlar.net/common/news/documents/485586/tara0001_1.pdf\]](http://www.memurlar.net/common/news/documents/485586/tara0001_1.pdf)

[[http://www.memuruyeri.com\]](http://www.memuruyeri.com)

[<http://www.memurlar.net/haber/485586/>]

[<http://isgyasam.com/sektorel-guvenligi-uzmanliginin-onu-aciliyor.>]